

Riksdagens protokoll

2008/09:12

Tisdagen den 14 oktober

Kl. 13.30 – 16.03

18.00 – 19.28



Protokoll
2008/09:12

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 2, 3 och 7 oktober.

2 § Anmälan om kompletteringsval till styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond

Tredje vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Finn Bengtsson som ledamot i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond och Lars Hjalmered som personlig suppleant för Finn Bengtsson i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond
Finn Bengtsson (m)

personlig suppleant för Finn Bengtsson i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond
Lars Hjalmered (m)

3 § Meddelande om aktuell debatt

Tredje vice talmannen meddelade att på begäran av Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om felaktig läkemedelsanvändning för äldre anordnas *fredagen den 24 oktober kl. 9.00*.

Från regeringen skulle statsrådet Maria Larsson (kd) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Begäran om aktuell debatt: Felaktig läkemedelsanvändning för äldre

Den senaste tiden har det varit en intensiv debatt i media, bland annat i Sydsvenska Dagbladet och Dagens Nyheter om äldres läkemedelsbe-

handling. Exempel över hela landet visar att äldre får för mycket läkemedel utskrivna till sig, och att biverkningar ofta förbises och förväxlas med del i sjukdomsbilden. De kan leda till allvarliga sjukdomstillstånd och i vissa fall även till för tidig död.

Med anledning av debatten gick Läke-medelsverket ut med nya rekommendationer vid behandling av symtom vid demenssjukdom. Faktum kvarstår att det finns problem i hela systemet som medger att övermedicinering och felmedicinering fortgår.

Miljöpartiet har under en längre tid engagerat sig i frågor om läkemedelsanvändning. Det handlar bland annat om frågor runt förskrivning, alternativ till läkemedelsbehandling och behov av en bred översyn av hela strukturen genom en haverikommission för läkemedelssäkerhet.

Nya verklighetsskildringar som speglar problematiken framgick i SVT:s Uppdrag granskning 080924. Debatten förväntas fortgå med stor intensitet och det politiska samtalet om frågorna och krav på åtgärder är ytterst viktigt.

Stockholm den 25 september 2008

Maria Wetterstrand

Riksdagsledamot och språkrör, Miljöpartiet de Gröna

*Svar på
interpellationer*

4 § Svar på interpellation 2008/09:7 om den iranska regimens övergrepp på de mänskliga rättigheterna

Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Maryam Yazdanfar har frågat mig på vilket sätt jag ämnar agera till försvar för de mänskliga rättigheterna i Iran.

Som jag har anført i ett tidigare interpellationssvar och i flera svar på riksdagsfrågor ser regeringen med stor oro på den försämring av situationen för de mänskliga rättigheterna som under det senaste året har skett i Iran. En omfattande tillämpning av dödsstraffet, förföljelse och ofta långtgående trakasserier och frihetsberövanden av oliktankande och andra personer som med demokratiska medel kritiserar regimen, förekomsten av tortyr, förföljelse och diskriminering av religiösa och i vissa fall etniska minoriteter utgör problem som Sverige och Europeiska unionen i många olika sammanhang haft anledning att reagera mot.

EU:s engagemang inom området mänskliga rättigheter har ökat under de senaste åren. Arbetet inom unionen tar sig för närvarande främst uttryck i kritiska démarcher och offentliga uttalanden, vilka har ökat i antal. Det beror dels på den försämrade situationen för mänskliga rättigheter i Iran, dels också på att Iran vägrat att återuppta den särskilda MR-dialog som Europeiska unionen har fört men som legat nere sedan 2004. Europeiska unionens ansträngningar att försöka påverka Iran när det gäller området mänskliga rättigheter kommer självfallet att fortsätta.

I interpellationen refereras till domen mot den iranska människorättskämpen Parvin Ardalan. Parvin Ardalan nekades i mars i år att lämna Iran för att ta emot Olof Palme-priset. I ett första skede verkade Sverige genom diplomatiska kanaler för att förmå de iranska myndigheterna att ompröva beslutet och tillåta Ardalan att resa. När sedan beslutet stod fast var vår kritik mot Iran avseende behandlingen tydlig och skarp. Så var

också fallet när Ardalan i början av september fick sin villkorliga dom avkunnad.

Fallet Ardalan exemplifierar två av de tillvägagångssätt som vi, både som enskilt land och som medlem i Europeiska unionen, använder för att söka förmå Iran att bättre respektera de mänskliga rättigheterna, dels direkta diplomatiska kontakter med de iranska myndigheterna för att försöka påverka den allmänna situationen samt, kanske det allra viktigaste, rörande specifika fall, dels öppen och tydlig kritik av det vi anser vara övergrepp och missförhållanden när diplomatiska kanaler inte ger resultat.

Fru talman! Som jag konstaterade i en interpellationsdebatt i våras i samma ämne är Europeiska unionens och Sveriges möjligheter att framgångsrikt utöva påtryckningar mot Iran begränsade. Detta innebär inte att vi avstår från att påtala allvarliga problem när vi anser att sådana förekommer. Omvärldens uppmärksamhet är inte sällan det bästa skyddet för mänskliga rättighets-försvare och regimkritiker i länder där förtryck och förföljelse äger rum. Så torde vara fallet också i Iran. Jag är också övertygad om att en politisk, ekonomisk och diplomatisk isolering av Iran inte skulle gynna utvecklingen i landet, snarare tvärtom.

Vi måste fortsätta att kritisera Iran när det är befogat. Vi måste fortsätta verka för en kritisk dialog om mänskliga rättigheter med Iran för att med iranska företrädare kunna diskutera situationen för de mänskliga rättigheterna i landet såväl generellt som i konkreta fall. Vi måste på ett bättre sätt identifiera och visa på de mervärden som Sverige och framför allt unionen i stort kan erbjuda Iran om de mänskliga rättigheterna respekteras.

Det är – som vi diskuterade i vår debatt i våras – ett tålmodigt, långsiktigt och svårt arbete. Och det är ett arbete som regeringen tar på största allvar.

Anf. 2 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Tack utrikesministern! Jag har interPELLERAT utrikesministern tidigare när det gällt liknande frågor, precis som många andra av kammarens ledamöter. Man kan uppleva att det blir tjtatigt ibland, men jag tror att ett sätt för den demokratiska världen att uppmärksamma de övergrepp som begås mot mänskliga rättigheter, både i Iran och i andra länder, är att faktiskt aldrig låta ett fall försvinna i mängden, att alltid ta upp varje fall av övergrepp till diskussion. Ett sätt är att ställa en interpellation till utrikesministern på det här sättet och därmed få upp frågan i en interpellationsdebatt här i kammaren. Det är väl så viktigt.

Precis som tidigare har Socialdemokraterna och utrikesministern haft en samsyn om frågor som rör mänskliga rättigheter i Iran, en kombination mellan diplomati och en stark och tydlig kritik av de övergrepp som sker.

Tyvärr ser vi att utvecklingen inte går åt rätt håll, precis som utrikesministern säger. Snarare går den åt fel håll. Den iranska regimen använder världssamfundets påtryckningar i fråga om anrikning av uran som ett bevis gentemot befolkningen på att världen är emot Iran som nation och emot det iranska folket. Man använder det som argument för att öka förföljelsen av oliktankande regimkritiker.

Prot. 2008/09:12
14 oktober

Svar på
interpellationer

Någonstans måste jag fråga utrikesministern: Utrikesministern säger att han är övertygad om att isolering inte skulle gynna utvecklingen – jag är inte heller så säker på att isolering skulle gynna utvecklingen av de mänskliga rättigheterna – men vad skulle få utrikesministern att ändra sig i den frågan?

Det har nu gått snart 30 år sedan den islamiska revolutionen när den nuvarande regimen tog över makten, och förföljelserna har bara ökat. Det är en regim som till synes är oruckbar. Jag hoppas inte det eftersom jag har en ljus tro på framtiden. Jag tror att frihet och demokrati till slut kommer att segra. Men det har gått 30 år. Vilka faktorer skulle få utrikesministern att ändra sin syn på isolering? Hur skulle det synsättet kunna förändras? Det skulle jag jättegärna vilja ha svar på.

Anf. 3 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Ett tack till Maryam Yazdanfar som aktualiserar hur det förhåller sig med de mänskliga rättigheterna i Iran. Det är ett land som verkligen kränker många grundläggande värden. Ett tack också till utrikesministern som i sitt svar visar att vi har en regering som för en aktiv utrikespolitik och att kampen för de mänskliga rättigheterna också finns med där.

Situationen i Iran är allvarlig. Vi riksdagsledamöter får ofta rapporter från olika organisationer. Vi kan få veta att studenter vid ett universitet måste vara klädda på ett visst sätt för att få fortsätta sina studier. I augusti avrättades andliga ledare för sunnimuslimer i provinsen Sistan va Baluchestan.

Förra månaden bestämde de juridiska myndigheterna i Iran att lägga till två brott till brott som renderar dödsstraff. Det var brotten *Mortad Meli* och *Mortad Fetri*. *Mortad Fetri* innebär att de barn som föds av muslimska föräldrar och som vid myndig ålder bestämmer sig för att avsäga sig sin ärvda muslimska tro kan dömas till döden. *Mortad Meli* innefattar de personer som föds av icke muslimska föräldrar och som en gång konverterat till islam men sedan vill avsäga sig sin muslimska tro. De kan också dömas till döden.

Iran har ett rättssystem som präglas av oförutsägbarhet och korruption. Stening och spöstraff är bara några exempel på ovärdiga bestraffningsmetoder. Godtyckliga arresteringar är vanliga. Det händer att människor bara försvinner. Det finns många hemliga fängelser. Minderåriga döms till döden, och sedan verkställs dödsdomen när de underåriga uppnått myndighetsåldern 18 år.

Vi vet också att det finns ett kvinnoförtryck. Till exempel behöver en kvinna sin fars, makes eller annan manlig släktings tillstånd för att söka pass.

Utrikesministern beskrev i interpellationssvaret hur den svenska regeringen på egen hand och via EU engagerat sig i kampen för mänskliga rättigheter i Iran. Jag antar att vi kan vidga perspektivet något och komma in på FN:s roll. Hur driver Sverige inom FN frågan om situationen i Iran, och hur bedömer utrikesministern FN:s möjligheter att påverka så att de mänskliga rättigheterna i Iran kan respekteras bättre?

Fru talman! Man kan möjligtvis säga, Maryam Yazdanfar, att det kan verka tjugigt med dessa interpellationer, men jag tycker att interpellationerna har ett betydande värde. De ger oss möjligheten, även om de inte avslöjar några större meningsskiljaktigheter, att diskutera situationen i kammaren. Det faktum att vi med mer eller mindre långa eller korta mellanrum diskuterar situationen för mänskliga rättigheter här i kammaren i Sverige har kanske en liten signal- och symboleffekt. Fortsatt tja i denna fråga – om vi nu ska använda detta uttryck – välkomnas av åtminstone denna utrikesminister.

Vi är alla överens om att situationen har förvärrats under det senaste året. Det är det som har lett till att vi har haft anledning att kontinuerligt återkomma till frågan i dialogen med de iranska myndigheterna.

Dialogen är viktig, både den diskreta dialog man kan föra i olika sammanhang – framför allt i konkreta fall, och det har funnits konkreta fall där vi har fört en diskret dialog och nått vissa framsteg – och en öppen kritik av den utveckling vi ser i den iranska politiken.

Sedan infinner sig den fråga jag fick: Finns det en viss tidpunkt då man ska övergå till att i stället föra en politik som innebär att isolera det iranska samhället? Jag tillhör dem, som bekant, som egentligen inte alls tror på isoleringspolitik. Jag kan inte finna något exempel där jag har förordat det eller trott att det har varit effektivt. Det har gällt det på sin tid gamla Sovjetunionen. Det kan gälla dagens Kina, som inte utmärker sig av någon exemplarisk respekt för mänskliga rättigheter. Det kan gälla det aktuella exemplet Zimbabwe eller ett ännu mer aktuellt exempel, med för närvarande diskussioner i Europeiska unionen, nämligen Vitryssland. Vi har bedrivit en isoleringspolitik, men den har inte haft någon märkbar inverkan på utvecklingen. Jag tror att en politik som öppnar samhällen som dessa för omvärldens inflytande och kontakter successivt kan leda till förbättringar.

Det iranska samhället är inte ett naturligt slutet samhälle gentemot omvärlden. Det är en rik och mångfasetterad kultur som per definition skulle vilja vara mer i kontakt med omvärlden. Vi kan på olika sätt försöka – parlamentariskt, ekonomiskt eller på andra sätt – att vidga kontakterna mellan våra samhällen och det iranska samhället för att på det sättet försöka påverka utvecklingen.

Till det resonemanget vill jag också lägga det enkla konstaterandet att jag tror att en isoleringspolitik – som jag inte tror på – snarare skulle vara kontraproduktiv. Även om man skulle försöka genomföra den är den inte möjlig att genomföra. Vi från västeuropeisk sida, möjligen också nordamerikansk sida, skulle möjligtvis kunna genomföra en sådan, men världen är betydligt mycket större än bara Västeuropa och Nordamerika. Världen i övrigt skulle i ett sådant läge troligen intensifiera samarbetet med Iran på ett sätt som förmodligen vore direkt kontraproduktivt från utgångspunkten respekten för mänskliga rättigheter, utveckling mot demokrati och ett mer öppet samhälle.

Vad kan Förenta nationerna göra? Inom ramen för den dialog om MR som finns i Genève har vi bland annat påtalat utvecklingen i Iran. Det är väl korrekt att säga att det inte är alla som ställer upp på denna kritik. Vi är tillbaka till den situation jag nämnde, nämligen att detta är frågor som drivs av västra Europa och norra Amerika. Vi tvingas dessvärre konsta-

tera att vi ibland är relativt ensamma. Det är absolut inget skäl för att vi inte ska fortsätta att utnyttja den plattform som Förenta nationerna utgör i detta viktiga och fortsatta arbete för Irans medborgares långsiktiga väl.

Anf. 5 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Jag lovar att bidra med det jag kan för att utveckla och öka tjetet om de mänskliga rättigheterna. Precis som utrikesministern säger är det viktigt att vi för diskussionerna på den parlamentariska arenan.

Jag tror att det krävs en mängd olika faktorer för att en isoleringspolitik ska fungera. I fallet med Iran uppfylls inte de kriterierna. Därför skulle det inte vara speciellt fruktbart att föra en isoleringspolitik gentemot Iran.

I en diplomatisk dialog och i en dialog mellan den demokratiska världen och den icke-demokratiska världen ska man kunna förvänta sig en respektfull partner. Jag uppfattar det som att den iranska regimen har gått helt åt fel håll. Man visar ett förakt mot den demokratiska omvärlden. Man visar ett förakt gentemot de samarbetsorganisationer som finns som vilar på demokratisk grund. Hur kan vi bli starkare i vår kritik? Det är ordets makt vi måste använda – än så länge.

Jag blir glad när utrikesministern talar om vidgade kontaktytor med det iranska samhället, speciellt det civila samhället. Det är starkt. Det är inte så att det iranska folket är ett kuvat folk som inte vet vad som försigår i deras eget land, utan det civila samhället är starkt. Kvinnorörelsen är stark. Det finns en stark fackföreningsrörelse. Det finns en stark rörelse för barnens rättigheter. Det är med glädje jag kan se med vilket mod man för kampen för mänskliga rättigheter och demokrati.

Hur tänker utrikesministern verka för att kontakterna mellan civilsamhällena i den demokratiska världen och Iran kan öka för att vi ska få till denna dialog på alla nivåer och mellan alla samhällsinstanser? Oftast ter sig dialogen med det högsta skiktet tämligen meningslös.

Anf. 6 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Denna debatt visar än en gång hur viktigt det är att på många håll i världen rikta uppmärksamhet på hur förhållandena när det gäller mänskliga rättigheter verkligen är i Iran. Men vi vet att det inom Iran finns föreningar, organisationer och enskilda personer som trots svårigheterna vågar stå upp i kampen mot det orättfärdiga som händer i landet. Dessa insatser är visserligen noga övervakade av de styrande, men de har säkert ändå stor betydelse. De som protesterar är verkligen värda all uppmärksamhet från oss i Sverige.

Min fråga till utrikesministern blir därför: Hur stöder regeringen detta viktiga arbete? Är det genom ekonomiskt stöd eller på annat sätt?

Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Bägge frågorna rör egentligen samma inriktning, där vi är ense om att vi ska se vad vi kan göra för att stimulera vad man kan kalla den bredare dialogen – den smalare dialogen, höll jag på att säga, regeringsdialogen.

Vi har anledning att föra en dialog med de iranska myndigheterna i andra frågor. Iran är en relativt viktig regional aktör. Det kan gälla frågor om stabiliteten i Irak och stabiliteten i Afghanistan. För att ta ett mycket konkret svenskt intresse gäller det också att bekämpa narkotikahandlingen. En del av smuglingsvägarna från narkotikaproduktionen i Afghanistan går genom Iran, och Iran har ett mycket omfattande problem med narkotikaberoende. Där har vi, trots alla meningsmotsättningar i övrigt, ett intresse av en dialog och till och med ett samarbete.

Den bild som jag tror att vi är överens om i den här debatten är att Iran – utan att ta bort någonting av den beskrivning som vi alla har gjort av situationen för mänskliga rättigheter i samhället – inte är en grå, totalitär diktatur enbart. Det är inte nödvändigtvis regionens minst fria samhälle, kanske till och med en bra bit därifrån. Där finns ett starkt, mångfasetterat och rikt civilt samhälle. Det finns till och med inom denna svårgenomträngliga regim ett element av delvis kontrollerad pluralism. Det skapar förutsättningar, tror jag, för en långsiktig dialog på bredden.

Det för mig då till frågan: Vad kan vi göra för detta? Ja, jag har inget omedelbart standardsvar på det. Men jag tror att vi är överens om att det inte är isoleringsvägen, utan att vi utvecklar kontakterna på bredden med det iranska samhället. Det kan gälla parlamentariska kontakter. Det kan gälla kontakter mellan frivilligorganisationerna. Kvinnoorganisationer har nämnts, och de spelar en viktig roll i det här sammanhanget. Det kan gälla medier. Det kan gälla många andra.

Det en regering kan göra i detta sammanhang är relativt begränsat. Men vi kan peka på möjligheter, uppmuntra till dialogen och visa på det långsiktiga värdet som ligger i detta. När vi gör detta kanske vi både kan medverka till en utveckling i det iranska samhället och möjligtvis med tiden öka trovärdigheten i den kritik som vi för fram såväl offentligt som i den diskreta officiella dialogen med de iranska myndigheterna när det gäller det sätt på vilket situationen för de mänskliga rättigheterna har försämrats under senare år.

Vi har vid flera tillfällen direkt tagit upp enskilda fall. Vi har tagit upp några fall som har varit föremål för offentlig uppmärksamhet. Då har det ofta nått en gräns, för möjligheterna till påverkan är rätt begränsade. Det har funnits enskilda fall där vi kanske har kunnat påverka. Sedan har det varit den dialog som vi för i största allmänhet angående situationen.

Jag sammanträffar då och då med den iranske utrikesministern. Jag träffade honom senast i samband med FN:s generalförsamling i New York för ett antal veckor sedan och berörde olika frågor. Jag berörde också den olika syn vi har på mänskliga rättigheter. Jag skulle tro att jag kommer att träffa honom igen inom de närmaste månaderna, och jag kommer då självfallet att utnyttja möjligheten att återigen erinra om den olika syn vi har på mänskliga rättigheter och också om betydelsen av att få i gång en bredare dialog mellan Iran och Europeiska unionen om mänskliga rättigheter. Det är ett led i den bredare dialog som vi eftersträvar med Iran, centrerad just nu kring den nukleära frågan men med en betydligt mycket bredare ansats än så när det gäller det längre perspektivet.

Anf. 8 MARYAM YAZDANFAR (s):

Fru talman! Precis som utrikesministern säger är det ett pluralistiskt samhälle, och människor tar de möjligheter som finns för att protestera och opponera mot den politik som förs.

För ett halvår sedan träffade jag en ung hiphopparkille här i Stockholm som var på besök hos sin farbror. Han berättade en talande historia. Han var inte född vid tiden för den iranska revolutionen, men precis vid den iranska revolutionen ville man först förbjuda musik. Man insåg att det inte går, för människor vill lyssna på musik. Då kom man på att man kunde tillåta klassisk musik, som i alla fall är bättre än ”djävulens musik”, som var pop och rock och kom från USA-imperialismen. Men där insåg man också att det inte gick att förbjuda, med den nya tekniken och tv-serier som rullade in över landets gränser. De unga människorna ville ha det här – det är ett väldigt ungt samhälle. Man kunde inte förbjuda det.

Nu tillåter man revolutionär rock och pop i alla fall, och det måste ses som ett framsteg. Min hiphopparkompis sade att man någon gång i framtiden kanske också kan få rappa i fred utan att de stör. Hans hiphopparkollektiv blev utsatt för en räd, där de intervenerade i hans bostad och grep några av hans kompisar. Det är en väldigt sorglig historia. Men kampen och glädjen finns där.

Med det vill jag erinra om hur viktigt det är att vi fortsätter med demokratibiståndet – det är viktigt för att de civila kontaktytorna ska kunna utvecklas och behållas.

Anf. 9 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag har ingenting att tillägga. Jag tycker att den historien visar just det som vi har anledning att notera: Detta är ett samhälle där det finns en betydande bredd, där en auktoritärt inriktad regim kan ägna sig åt att försöka förbjuda och begränsa. Den lyckas i viss utsträckning, men det finns gränser för vad som kan göras.

Låt mig inte från hiphopperspektivet men från ett annat perspektiv bara notera att Iran är ett av de länder i världen som har störst antal bloggare. Det visar den kraft som finns i det civila samhället. Både hiphop och bloggning kan vara krafter för MR och demokrati.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2008/09:3 om skogsindustrin, jobben och regionalpolitiken

Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Raimo Pärssinen har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att främja en utveckling av skogsindustrin och dess produkter, hur jag ska verka för en statlig näringspolitik som främjar sysselsättningen i branschen samt vilka näringspolitiska initiativ från min sida som ska underlätta en bra regional balans för skogslänen.

Företagen inom den svenska skogsindustrin verkar under hård internationell konkurrens. Den internationella utvecklingen, till exempel de ökade energi- och råvarupriserna, dollarns försvagning och Rysslands exporttullar på virke, innebär för närvarande stora påfrestningar för vår svenska skogsindustri. Regeringen har svårt att på egen hand åtgärda eller förfoga över dessa internationella utvecklingstendenser.

Jag anser att tillväxt, internationell konkurrenskraft och näringslivets utveckling i första hand gynnas av goda generella villkor för företagsamhet. Regeringen arbetar för att få till stånd väl fungerande konkurrens, öppna marknader och fri handel. Regeringen har genomfört en rad åtgärder för att tillgodose industrins krav på högkvalificerad arbetskraft och kompetens, effektiva forsknings- och innovationssystem, en trygg råvaruförsörjning, bra infrastruktur samt en långsiktig energi-, klimat- och miljöpolitik.

För att möta klimatutmaningarna inriktas regeringens näringspolitik mot ett tydligt grönt fokus. Skogen har i detta sammanhang en central roll genom sin förmåga att förse oss med förnybara råvaror och samtidigt binda koldioxid. Skog, trä, papper, bioenergi och andra produkter har en nyckelroll i ett samhälle som bygger på hållbar utveckling. Klimat- och miljöutmaningarna ska utnyttjas som hävstång för nya jobb, nya produkter, ökad export och ökad tillväxt. Regeringen arbetar i dag målmedvetet med dessa frågor, i samverkan med näringslivet, och avser att fortsatt driva dem såväl nationellt som internationellt.

Regeringen har även genom den regionala tillväxtpolitiken förstärkt insatser för att skapa ett bättre företagsklimat och förutsättningar för en stärkt utvecklingskraft i hela landet.

Vi har också vidtagit en rad konkreta åtgärder som underlättar en gynnsam utveckling inom de skogsbaserade näringarna. Tillsammans med EG-kommissionen har regeringen under lång tid agerat vad gäller Rysslands exporttullar. Regeringen har dessutom lagt fram en proposition om den framtida skogspolitiken som syftar till att öka råvarutillgången. Vidare har regeringen tillfört resurser för att förbättra möjligheten att få tillgång till välutbildad arbetskraft. I den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen görs en kraftfull satsning på forskning och innovation som innebär att det statliga stödet från och med 2009 successivt ökar för att 2012 nå en permanent förstärkning om totalt 5 miljarder kronor.

Därutöver har regeringen sett till att det finns långsiktiga och stabila spelregler vad gäller energiförsörjningen, vilket redan nu leder till ökade investeringar och kommer att ge ett energiöverskott redan år 2010.

En väl fungerande infrastruktur i hela Sverige är också grunden för att få fram råvara och transportera färdiga produkter. Därför tillför regeringen 10 miljarder kronor i närtidssatser plus en extra höjning i ramanslagen för den kommande tioårsperioden.

Tack vare regeringens jobbskapande politik kan vi sänka företags-skatteerna med 16 miljarder i årets budget, att lägga till de 34 miljarder som presenterats tidigare.

Prot. 2008/09:12
14 oktober

*Svar på
interpellationer*

Min åsikt är att svensk skogsindustri spelar och kommer att spela en mycket viktig roll i att skapa jobb och tillväxt i ett hållbart samhälle.

Anf. 11 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Först vill jag säga att vi är oroad och bekymrade för jobben i Gävleborg. Utefter hela vår kust finns pappers- och massafabriker: Holmen, Vallvik, Norrsundet, som ska läggas ned, Korsnäs, och lite längre söderut finns Skutskär. Vi är oroliga över vad som nu händer med jobben i industrin i Gävleborg.

I dag finns det 5 200 arbetstillfällen inom skogsindustrin. Vart och ett av dem omsätter eller förädlar 1 miljon kronor. Totalt är förädlingsvärdet 5,2 miljarder.

Gävleborg är Sveriges skogligaste län. Vi har trävaruindustri, och vi har sågverk i Hälsingland. Vi har vår friska tall, och vi har pappers- och massaindustri efter kusten. Men det är ett tufft läge – det har väl inte undgått någon i detta land – med dagliga varsel och nedläggningsbesked. Bara inom skogsindustrin har man varslat ungefär tusen personer per år de senaste tre åren.

Skogen är bra för klimatet. Efterfrågan ökar. Vi kan konstatera att skogen är en framtidsbransch. Men vi är övertygade om att det krävs handling för att klara denna framtidsbransch. Därför ställs det många frågor om vad som händer i konkurrensen om skogsråvara.

Hur ska vi klara energin? Det finns ett rop, och det ropet går tvärs över näringslivet. Det går in i det socialdemokratiska partiet, och det går till andra partier: Vi måste samverka för att hitta långsiktiga lösningar.

Vi har också transporter att hantera. Vi har forskningen. Det finns samma rop från skogsindustribranschen där också. Vad händer med forskningen?

Därför har jag skrivit den här interpellationen. Vi måste få till stånd en dialog, Maud Olofsson, om vilka initiativ regeringen och ministern själv som ansvarig kan ta.

Låt mig ta ett litet exempel. Vi införde en nationell träbyggnadsstrategi. Det var en kommitté som var brett sammansatt av aktörer, från producenter, beställare och projektörer till forskningsråd. Strategin blev en stor framgång som har bidragit till att uppmärksamma träets klimatfördelar. Det är billigt och förnybart, och det är framför allt ett effektivt byggnadsmaterial.

Nu får vi veta att regeringen har beslutat att avsluta uppdraget med den nationella strategin per den 31 december i år. Vi frågar oss varför.

Hur blir det med de strategiska forskningsprogrammen? Hur kommer de att hanteras? Branschen har tydligt uttalat att framgång via forskning kräver en stark samverkan mellan företagen och staten. När det gäller genomförandet av programmen har universitet och högskoleinstitut sin självklara roll. Att däremot låta forskarna avgöra vad som är viktigast för industrin kan bli förödande.

Skogsindustrierna och jobben i Gävleborg kräver långsiktiga spelregler och förutsättningar, Maud Olofsson.

Låt mig avsluta med följande: Ministern åker land och rike runt och talar om hur bra det gick i Norrsundet. Jag har varit djupt involverad i det som har hänt i Norrsundet och med de anställda där. Vi har haft flera interpellationer om detta. Maud Olofsson har inte besvarat sig med att

besöka oss eller samtala med facket. Hennes sekreterare har skickat ett brev som svar på tre. Det tycker jag inte är handlingskraft.

Prot. 2008/09:12
14 oktober

Anf. 12 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Det råder inget tvivel om att det är viktiga frågor som interpellanten har tagit upp. Jag tror att vi är överens om att samverkan också behövs. Samverkan sker i dag på hela det här området. Skogsnäringsringen är vår största exportgren. Över 90 miljarder kronor netto kom från den samlade skogsnäringsringen föregående år.

Jag vill begränsa mig till en reflexion om den skogspolitiska proposition som antogs här i riksdagen i våras. Den hette *Skogspolitik i takt med tiden* – ett mycket träffande namn. Jag har ju inblick i skogspolitiken också i andra partier, och jag blev överraskad över att Socialdemokraterna hade så många reservationer men allra främst av alla de reservationer som kom från deras tänkta koalitionspartner Miljöpartiet.

Hur ska vi då kunna öka sysselsättningen, som både jag och interpellanten är angelägna om? Hur ska vi kunna öka den när Miljöpartiet säger nej till alla produktionshöjande åtgärder? Man säger nej till modern avverkningsteknik. Man säger nej till nya skogsodlingsmetoder och nya träslag, men man säger ja till flera skogsreservat och att en ännu större andel av vår produktiva skog ska tas ur produktion.

Jag funderar på hur Raimo Pärssinen ser på sådana utvecklingsfrågor. Skogsproduktionen är ju ändå grunden för sysselsättningen och utvecklingen. En viktig del i detta är också vårt vägnät och möjligheterna att ta fram den skogliga råvaran i hela landet. Här har jag studerat anslaget till enskilda vägar de senaste fem åren. Det har faktiskt varit dyster läsning. Det har höjts en del de senaste två åren. Kanske Raimo kan säga något om detta.

Som sagt: Hur ska det gå med skogsproduktionen framöver? Hur ska det gå med att utveckla den? Jag skulle också gärna vilja diskutera vida-reförädlingen, byggande i trä och framför allt hela bioenergisortimentet, som är en utmaning för skogsnäringsringen. Men min fråga kvarstår: Vad händer med den skogliga produktionen framöver?

Anf. 13 KARIN ÅSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Raimo Pärssinen för att han har framställt denna viktiga interpellation. Skogsindustrin är ohyggligt viktig för många län, men jag tycker att den är särskilt viktig för mitt eget hemlän, Norrbotten, där skogsindustrin är stor.

Maud Olofsson säger i svaret att tillväxt, internationell konkurrens och näringslivets utveckling i första hand ska gynnas av generella villkor för företagande. Ja, så kan man ju tycka, men det hjälper just nu inte skogsindustrin särskilt mycket.

När jag har pratat med företrädare för skogsindustrin i mitt hemlän tar de gång på gång upp tre frågor som är centrala och viktiga. Det handlar om energifrågan och om hur det ska se ut i framtiden. Det handlar om råvarubristen och de ryska tullarna och om forskning och innovation, naturligtvis.

Jag tänker nu ägna mig åt energifrågan och drar mig till minnes det löfte som näringsministern gick ut med direkt efter valet, att man skulle

Svar på
interpellationer

inbjuda till energioverläggningar med bland annat industrin och fler parter, i syfte att man skulle nå de här breda energiuppgörelserna.

Tyvärr har ministern än i dag inte sänt någon inbjudan. I höstas tog socialdemokraten Tomas Eneroth det här initiativet och bjöd in till energisamtal. De har så småningom blivit av. I fredags var det energisamtal med bland annat LO och Svenskt Näringsliv som huvudaktörer. Tyvärr var det väldigt tröst att läsa skrivningarna efteråt, för de ansvariga för energifrågorna inom Näringsdepartementet och näringsministern uteblev.

Så här uttryckte Svenskt Näringsliv det i lördagens press:

Vi hade väntat fler med ansvar för energi och näringsliv. Det är oerhört viktigt att vi får en blocköverskridande överenskommelse. Basindustrin måste få besked för att göra långsiktiga investeringar. Det är ett stort arbete i att samtala och höja framför allt kunskapsnivån, och det är viktigt att ha en strategi inför förhandlingarna inom EU. Att vänta och se är inte bra. Därför missar vi investeringar som skulle behövas i industrin just nu.

Ja, så läser jag vidare i ministrarnas interpellationssvar. Där skriver ministern: Regeringen har sett till att det finns långsiktiga och stabila spelregler vad gäller energiförsörjningen.

Ja, ska man tolka industrin, och särskilt skogsindustrin som vi nu diskuterar, Svenskt Näringsliv, LO och vi socialdemokrater bland annat, så tycker vi nog inte det. Här krävs alltså en mer konkret förklaring. Vad menar egentligen ministern? Och när kommer den här inbjudan som ministern tidigare har talat om?

Anf. 14 PER SVEDBERG (s):

Fru talman! Även jag får inleda med att tacka Raimo för att han har ställt den här interpellationen. Jag har läst svaret från näringsministern. Vid det här laget vet vi att vi förväntar oss att folk lyssnar när näringsministern pratar. Det här svaret tycker jag faktiskt inte leder någon vart.

Jag är hälsing och envis. Jag kommer från en skogsbygd som har genomlevt en mycket stor omvälvning vad gäller skogsbruk och utvinning av råvaror. Jag har varit anställd på dåvarande Iggesunds Bruk, numera Holmen Industri. Jag såg vad som hände i industrin.

Man har tappat väldigt många jobb under en relativt kort period, men nu står man inför det faktum att man har bekymmer med råvarutillförseln. Man har bekymmer med energikostnaderna, framför allt.

För vår bygd i Hälsingland, Iggesund och närområdet, är det här en industri som betyder otroligt mycket, inte bara för dem som har skog i området utan också för kommunen och för landstinget, som är en av de större arbetsgivarna på orten.

Då blir jag lite fundersam när jag läser det här svaret. Okej, det står en del om forskningsanslag och så vidare. Men var är ansatsen, näringsministern, när det gäller att peka lite på att vi ska satsa på innovationer för träförädling, kanske mest för dem som äger skog men även för nya entreprenörer? Var har vi den?

Vad är budskapet till mina kamrater på Holmen, Iggesund? Hur kommer vi att nå vidare? Kommer vi att bli kvar? Kommer vi att kunna behålla vår konkurrenskraft gentemot ett globalt samhälle, som det nu är, där det finns en mängd olika aktörer framför allt i närområdet och Europa?

Kan du vara lite mer konkret, näringsministern, och lite mer slagkraftig? Jag tror att vi behöver det.

Prot. 2008/09:12
14 oktober

Anf. 15 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag tycker att det här svaret har en del övrigt att önska.

I den kommun jag kommer från, Borlänge, har vi Europas modernaste pappersmaskin i Stora Enso Kvarnsveden. I närområdet har vi Fors kartongfabrik. Vi har pappersbruket i Grycksbo. Det finns alltså en god representation av industri på papperssidan.

Här krävs långsiktigt stabila elpriser. Det är avgörande för investeringsviljan, för tryggheten i de här jobben. Men det är framför allt avgörande för exportindustrins ställning och exportinkomsterna i Sverige i framtiden.

Vi skulle se det som en fördel om man skulle kunna åstadkomma någon sorts blocköverskridande lösning, om det fanns en sådan vilja från regeringens sida, för att garantera en långsiktighet i energiproduktionen på framför allt elsidan och också en stabilitet när det gäller elprisernas utveckling.

Det som är anmärkningsvärt är att det i Fredrik Reinfeldts första regeringsförklaring för två år sedan uttryckligen står att man kommer att ta initiativ till överläggningar med oppositionen. Men det har man inte gjort än. Två år har gått. Ingenting har hänt på den punkten. Det är till och med så att oppositionen tar det initiativ som regeringen saknar förmåga att göra trots att man har sagt att man har tänkt göra det.

När oppositionen då gör regeringens arbete bekvämar man sig inte ens att komma på mötet. Det tycker jag inte är ett rimligt agerande med hänsyn till den här frågans stora vikt.

Egentligen har det inte hänt någonting på det här området sedan regimskiftet. Jag ifrågasätter substansen i det som ministern säger i sitt svar om långsiktiga och stabila spelregler när det gäller energiförsörjningen och om det här med energiöverskottet.

Om inte ministern kan ge en annan bild av det hela handlar det här, vad jag kan begripa, väl egentligen om de tio terawattimmar som man beräknar att vindkraften ska kunna ge ytterligare. Sedan gör man bedömningen om ett energiöverskott.

Det är ju inte sådana nivåer på produktionen att det kan ha någon nämnvärd påverkan på det stora hela. Tomas Kåberger, som är generaldirektör för Energimyndigheten, har ju med andledning av det här konstaterat att det inte leder till sänkta elpriser. Och så länge det finns en marknad utanför Sverige som betalar mer för rael än i Sverige blir det alltså marginella effekter av det här.

Ett lokalt överskott på elsidan är heller inte så intressant så länge det finns kablar till andra marknader runt om i Europa och världen. Det ska man också ha med när man bedömer substansen i det här uttalandet från ministern.

Mot bakgrund av att handlingskraften är svag på det här området borde man nu släppa lite prestige och samla alla intressenter, företag, fack, opposition och titta på hur vi ska kunna åstadkomma någonting långsiktigt. Hur ska de spelreglerna se ut? Det ska kanske vara någonting som sträcker sig längre än den här mandatperioden och har bäring långt

*Svar på
interpellationer*

in i framtiden, så att det också har en påverkan på investeringstryggheten för den tunga industrin.

Hur det än är står basnäringarna för en mycket stor andel av exportinkomsterna i det här landet, och de är väldigt viktiga för välfärden. Det handlar om många arbetstillfällen och många människors dagliga försörjning och också hela bygdens möjligheter till överlevnad.

På det här området finns det stark anledning att vara kritisk. Jag förstår inte varför regeringen inte ens en gång bekvämar sig att ta emot en utsträckt hand från oppositionen.

Anf. 16 ROLAND BÄCKMAN (s):

Fru talman! Varslen haglar över Sverige. Bara i Gävleborg har det varit rekordmånga varsel, dubbelt så många som i fjol. Bara den senaste månaden har det varit en enorm ökning.

I morse innan jag åkte ned till Stockholm läste jag i vår lokala tidning Ljusdals-Posten. Där stod det att ett av de stora företagen hemma som tillverkar trägolv nu har varslat väldigt många människor.

Därför undrar jag vilka initiativ som ministern avser att ta för att öka förädlingsvärdet och därigenom medverka till att skapa fler jobb i Gävleborg och i hela Norrland.

Anf. 17 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Det är klart att vi alla är oroliga över den finansiella situationen på den globala marknaden som påverkar både skogsindustrin och annan industri. Vi har precis suttit med fordonsindustrin här på förmiddagen. Dock kan man glädja sig åt att den överenskommelse som Sverige har varit pådrivande för på EU-nivå nu verkar ge lite lugn och stabilitet. Det känns skönt att ha kunnat ratta den här situationen på det sätt som vi har klarat hittills.

Dock ser vi att den finansiella oron innebär att det blir påfrestningar för många industrier. Vi ska möta det på ett bra sätt med de verktyg som vi har.

Skogsindustrin är naturligtvis av avgörande vikt för svensk ekonomi. Jag noterar när Karin Åström pratar om vad skogsindustrin själv vill att hon nämner energifrågan, råvarubrist, forskning och innovation. Det är väl liknande signaler som jag får från skogsindustrin i min dialog, men jag vill tillägga infrastruktur som en viktig del och ett generellt företagsklimat.

Det är viktigt att se att det är just de här delarna som är helt avgörande för om vi ska kunna ha en skogsindustri här framöver. Låt mig ta frågorna vartefter.

Råvarubrist, säger skogsindustrin. Hur möter vi det? Genom ökad produktion naturligtvis, skogsproduktion. Det är precis som riksdagsman Åke Sandström säger, att i så fall måste vi öka och förbättra produktionsmetoderna inom skogen. Då är min fråga tillbaka till Socialdemokraterna: Hur ser det ut med ert sällskap? Hur är sällskapet med Miljöpartiet? Hur ska ni få igenom det tillsammans med Vänsterpartiet? Hur ser de på att vi ska öka skogsproduktionen, till exempel genom gödsling? Det är en intressant fråga.

Vi har gett besked. Vi tycker att man kan öka produktionen med bättre plantmaterial, med skogsgödsling, och så vidare.

Den andra delen handlar om forskning och innovation. Där satsar regeringen 15 miljarder kronor under de kommande åren. En del i det är just innovation. Det är en förnyelse av forskningspolitiken sedan tidigare, där vi lyfter fram innovationsfrågorna som en viktig del. Det ska ske i samarbete med näringslivet. Just nu pågår ett intensivt arbete för att skogsindustrin, bilindustrin och vad det nu kan vara ska delta i det arbete som kommer under de närmaste åren för att vi ska stå starka.

Jag ser framför mig att vi har ett gott kunnande inom svensk skogsindustri. Det som växer fram är kombinat av olika slag där vi inte bara gör pappersmassa och annat utan där vi gör helt andra saker. Det handlar om svartlutsförgasningen uppe i Piteå, man tar fram ligninprodukter, man tar fram underlag till nya textilier, och så vidare. Det är en oerhört spännande del. Jag tror att vi har väldigt mycket kunnande historiskt som gör att vi kan blicka framåt och hitta nya produkter.

På infrastrukturen satsar regeringen i närtidssatsning 10 miljarder kronor och städar upp efter den gamla socialdemokratiska regeringen, där vi hade ett minus på 100 miljarder kronor. Närtidssatsningen innebär alltifrån enskilda vägar till storstadssatsningar.

Låt mig ta upp enskilda vägar och det finmaskiga vägnätet. Det är precis där som ni har misslyckats under er tidigare mandatperiod. Ni har nedrustat de enskilda vägarna i stället för att upprusta, och ni fortsatte med det i opposition.

Det är viktigt att vi har ett vägnät som håller samman. Här har ni också ett bekymmer. Ni har en kamrat som ni tänker samarbeta med framöver som heter Miljöpartiet och som tycker att vägar verkligen inte är något. Hur ska det gå ihop? Hur ska ni få ihop det med de partier som ni tänker samarbeta med?

Till sist, när det gäller energipolitiken hoppas jag att ni är medvetna om att det finns en energi- och klimatöverenskommelse på EU-nivå. Det är först när den är klar som vi vet hur bördefördelning och annat kommer att se ut och vilket regelverket blir. Låt mig påminna om att hållbarhetskriterier har varit en av de viktigaste frågorna som vi har diskuterat för att klara hem också skogsråvarans möjlighet att bidra till energiproduktion. Det är en viktig fråga för oss framöver.

Anf. 18 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! När Maud Olofsson säger att hon och regeringen rattar situationen när det gäller finansorn och finanskrisen kan jag inte säga att jag känner mig helt lugn. Det är inte bara en finansoro. Det är också en konjunkturedgång som sker. Vi från Gävleborg tycker att jobben i Gävleborg är så pass viktiga att vi vill samlas kring dem för att kunna se till att vi har dem kvar och får utveckla dem.

Jag tycker personligen att det är olyckligt att Maud Olofsson väljer konflikt i stället för samverkan. Maud Olofsson ställer frågor till mig: Hur blir det i framtiden om ni får styra?

Det är i dag oron finns, Maud Olofsson. Det är i dag man funderar över hur det ska bli om man inte klarar av konkurrensen och jobben, om vi inte kan få en långsiktig uppgörelse, när det gäller energin till exempel, som ska främja och stärka den svenska industrin.

Majoriteten av det svenska folket tycker att det är bra med blocköverskridande lösningar om de är långsiktiga. Därför vill vi ha en samverkan

för ett konkurrenskraftigare Sverige. Det duger inte att fråga: Hur skulle det bli om ni satt med Miljöpartiet?

Vi frågar här varför Maud Olofsson inte kan gå med i ett resonemang som handlar om de långsiktiga villkoren. Det är precis det skogsindustrierna säger. Det är precis det de önskar. Hon väljer i stället att försöka smutskasta.

Det är ingen bra debatteknik. Nu pratar vi faktiskt om jobben i Gävleborg. Vi pratar om jobben i skogsindustrin. Vi pratar om jobben som finns i Edsbyn där man säger upp folk på grund av konjunkturnedgång. Vi pratar om den stora önskan att man på ett bättre sätt ska kunna vidareförädla alla sågade trävaror. Vi pratar om den långsiktiga konkurrenskraften efter kusten i Gävleborg som har varit och är en ryggrad för exportindustrin hos oss.

Då kan vi inte stå här i riksdagens kammare och prata strunt. Svara i stället på frågan varför inte regeringen kan gå in i de här energisamtalen! Varför kan inte regeringen ställa upp och resonera om strategiprogram för skogsindustrin som har varit lyckade? Branschen själv säger att det var bra med branschprogrammen: Vi utvecklas. Vi använder forskning i nära samverkan, tillämpad forskning, för att vidareutveckla våra produkter och tjänster.

Det är samma sak inom fordonsindustrin. Man har krävt besked från näringsministern, men hon väljer att ta politisk konflikt. Hon väljer att cementera blockpolitiken medan oron stiger. Det är väldigt olyckligt.

I och för sig har Maud Olofsson chansen i en ytterligare replik att dementera att det är så. Maud Olofsson har chansen att säga: Ja, vi tar ett gemensamt ansvar. Vi ska samverka för att klara jobben. Vi går mot dystra tider. Vi går mot tuffa tider, och det kräver samverkan även mellan politiker.

Jag tror att jobben i Gävleborg är viktigare än Maud Olofssons blockpolitik.

Anf. 19 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Självklart har jag den djupaste respekt för de beskrivningar som ni har gett här. Det gäller inte bara Gävleborg. Det gäller flera andra län. Det är väl ingen ny sanning att i svåra stunder provas även samverkansförmågorna. Jag vet att det skiljer sig åt ute i landet, och det får vi säkert återkomma till.

Vi ska inte bara se mörker i tunneln och förbanna ljuset. Tvärtom, vi ska se ljuset också, inte minst det som näringsministern sade. Inom energiområdet har det på fem år hänt mer i form av innovationer, utvecklingsprojekt och nya idéer än vad det har hänt tidigare. Det ger förutsättningar men självklart inte i nivå med de varsel som ni har berättat om.

Som sagt kan vi stimulera innovationerna. Vi kan stimulera forskningen och framför allt ledarskap. Jag tror inte att vi kan ropa på att staten ska klara alla åtgärder. Vi lever inte i en planekonomi. Att det är en konkurrens om råvaran kan vi rimligen inte göra något åt annat än att möjligen bearbeta ryska myndigheter. Det görs också för fullt. Jag vet att ett stort skogsföretag har importerat 7 miljoner kubikmeter. De avser att trappa av detta helt, och det betyder väldigt mycket för sysselsättningen – det vet jag.

När det gäller skogsproduktionen har jag inte fått något svar av Raimo Pärssinen, men jag förstår att jag ska tolka den tystnaden som att han ser det som ganska hopplöst att få en ökad skogsproduktion. Så tolkar jag det.

Jag har som sagt stor respekt för den verklighet ni har beskrivit, men jag tror ändå att vi genom stimulans i form av ny teknik, mer träbyggande och industriella utvecklingsprojekt ska kunna öka både sysselsättning och möjligheter.

Anf. 20 KARIN ÅSTRÖM (s):

Fru talman! Ministern säger att det i den forsknings- och innovationspolitiska propositionen görs en kraftfull satsning på forskningsområdet. Det är jättebra, men det är alldeles för lite.

När det gäller området som handlar om klimat- och energiforskning satsar vi socialdemokrater faktiskt 1,5 miljarder mer under 2009–2011. Jag rekommenderar alltså ministern att läsa på vår motion.

På en presskonferens om klimat- och energipolitiken som ministern hade i september sade hon: ”Det är sambandet mellan politik, forskning och näringsliv som är den här regeringens signum.” Det sambandet har jag funderat en hel del på, för just nu håller man på att bryta upp den goda relation och diskussion som har funnits mellan näringslivet, akademierna och samhället.

Nu är förslaget att forskningsanslagen ska styras direkt till fakulteten, och det innebär, skulle jag vilja säga, att man helt sidsteppar näringslivet som inte får vara med och tänka till om vad man vill ha forskningen till. Flertalet remissinstanser har varit starkt kritiska till förslaget. Det handlar om Svenskt Näringsliv, universiteten, högskolorna, Företagarna, Industristiftelsen, Jernkontoret etcetera. Man kopplar konsekvent bort näringslivet från forsknings- och innovationspolitiken.

Ministern borde alltså läsa remissvaren. Själv funderar jag väldigt mycket på det här: Vad menar ministern med regeringens signum kopplat till forskningspropositionen när man helt kommer att utestänga näringarna från samtalen?

Anf. 21 PER SVEDBERG (s):

Fru talman! Jag vet inte hur man ska uttrycka sig, men när näringsministern hela tiden bollar tillbaka motfrågor känns det lite fänigt. Om vi frågar ministern, och det är ni som styr, kan ju ministern inte kasta tillbaka frågan: Vad kommer att hända när ni styr? Att Åke Sandström går upp i debatten och ifrågasätter Raimo Pärssinens interpellation är lite intressant. Men det är förstås bra med stöd och stöttning.

Lokalt där hemma har vi haft ett antal olika innovativa projekt som har förts på många olika nivåer. Ett som jag ska nämna nu, och som jag kommer att ta en diskussion om i framtiden med näringsministern, är Geosus. I det projektet ligger en stor potential i att vidareutveckla virke och trämaterial. När man har drivit det här projektet har man inte ens fått svar från Energimyndigheten. Man har inte fått svar från departementet. Min fråga blir då: Är detta innovativt? Är detta att vara på? Är det att brinna för innovationer och utveckling?

Man kan fundera lite. Om det är så man hanterar de innovationer som är på gång, hur kommer man då att ställa sig till Holmen i Iggesund som

Prot. 2008/09:12

14 oktober

*Svar på
interpellationer*

har ett ganska utvecklat återvinningssystem där man ska ta till vara restprodukter för att gödsla? Jag vet inte om ministern känner till det. Kommer de också att hamna i skymundan? Kommer de att hamna i bakvatten?

Bolla nu inte tillbaka och fråga hur vi ska hantera Miljöpartiet. Vad står på agendan? Jag tror att när näringsministern säger att vi ska trycka på och driva de här frågorna, då lyssnar folk. Så bolla inte tillbaka frågorna!

Anf. 22 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Maud Olofsson använder ord som "ratta situationen". Som tidigare har framgått är jag inte särskilt nöjd med sättet att ratta energi- och elpolitiken. Jag tycker inte att det räcker med näringsministerns kommentar och hänvisning till energi- och klimatöverenskommelse på EU-nivå, när hon i sitt första svar skriver om sina fasta spelregler och de oerhörda initiativ som ska ha tagits. Åke Sandström säger att det har hänt mycket. Då är det märkligt att man inom den tunga industrin tycker att det inte har hänt i stort sett någonting på den här punkten. Verklighetsuppfattningarna är tydligen olika.

Jag vill hålla fast vid frågan om Energimyndighetens chef. Har han fel när han bedömer att de åtgärder som ni har vidtagit inte kommer att påverka elpriserna i någon positiv mening? Har han fel när han gör detta utlåtande? Det visar kanske lite grann att substansen i näringsministerns yttrande när det gäller just energifrågorna är lite svag.

Sedan blir det en liten diskussion om skogsproduktionen och större uttag. Man ska nog rätt så noga granska vad regeringen håller på med på den punkten. Jag ska återkomma till det i ett annat sammanhang, för jag har förstått att ni nu även vill se över hur mycket av fjällskogen man skulle kunna ta ut i skogsråvara. Är ni inne på det närmar man sig någonsans ett läge där jag tycker att det börjar gå lite väl långt. Lite mer och bättre fantasi bör ni ha.

Slutligen: Blocktänkande, konfrontation och dåligt klimat bygger ingen bra framtid. Lös upp detta nu, och bjud in till diskussioner med opposition, näringsliv och fack! Oavsett om ministern hänvisar till energi- och klimatöverenskommelse i EU eller hur hon nu gör – visa lite ledarskap! Det är det som är problemet; det finns inget ledarskap.

Anf. 23 ROLAND BÄCKMAN (s):

Fru talman! Antalet varsel i Gävleborgs län har, om man jämför september 2007 med september 2008, åttadubblats. Det är alltså åtta gånger fler varsel i september 2008 än vad det var i september 2007.

Maud Olofsson pratar mycket om vad som har hänt och vad som inte har hänt. Hon pratar ingenting om vilka initiativ hon själv tänker ta. Jag får i alla fall inget svar på min fråga. Ingenting händer. Sågverken har det väldigt tungt. Förädlingsindustrin har det väldigt tungt.

Jag vill ge ministern en chans till och upprepar därför samma fråga som jag ställde tidigare: Vilka initiativ avser ministern att ta för att öka förädlingsvärdet och därigenom medverka till att det skapas fler jobb i Gävleborgs län och hela Norrland?

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att jag kommer lite sent in i den här debatten. Det beror på att finansutskottet höll på längre än väntat. Det var en diskussion om kraftsamling för fordonsindustrin i Västra Götaland som höll på ett par timmar.

Jag vill börja med att tacka Raimo Pärssinen för att han har ställt den här interpellationen, för det är en otroligt viktig fråga. Vi har diskuterat skogsindustrin vid flera olika tillfällen. Det är en allvarlig situation för en av Sveriges viktigaste basnäringar.

Så kom då krisen och ändrade allt, skrev Hjalmar Branting 1908. Det står att läsa i 50-årsskriften till tidskriften Tidens grundande. Ibland kommer det och går kriser som förändrar mycket. Det gjorde det i början av 1900-talet. Vi fick en kraftig industrialisering och inte minst en stark fackföreningsrörelse som drev fram mycket goda saker.

I dagens läge står vi i någon mening inför ett motsvarande skifte – fast kanske på annat sätt. Skogsindustrin i Sverige har haft en otrolig betydelse under många år. Vad har vi för grundkomponenter i den? Jo, vi har personalen, de anställda. De är allra viktigast. Vi måste öka förädlingsvärdet. Vi måste se över energitillförseln av konkurrensskäl. Vi måste öka kunskapen om vad vi kan göra med skogen. Det är lite annorlunda än förädlingsvärdet. Det handlar framför allt om kunskap. Vi måste också se till att den svenska skogen kan säljas utomlands. Det, fru talman, är den stora bristen just nu. Vi har en sjunkande efterfrågan på skogsprodukter i hela världen.

Även inom landet har vi förändringar. Kvarnsvedens pappersmaskin i Borlänge har i praktiken slagit ut Hallstaviks pappersmaskin som är en av de äldre pappersmaskinerna.

Jag ska tala lite om Hallstavik eftersom så många har talat om andra geografiska orter. Där friställs nu 330 av de 990 anställda. Det är en jättelik friställning. Det är den största friställningen i Stockholms län sedan Ericssonkrisen. Det sker på den lilla orten Hallstavik med bara några tusen invånare. Här måste man göra något. Man kan inte bara sitta och vänta på att regeringen ska komma till Hallstavik, för det gör den kanske inte. Det finns inte sådana resurser. Därför har man tagit andra initiativ och säger: Vi kan inte vara så beroende av en enda industri på vår ort.

Detta är en av de viktigaste lärdomarna av den kris vi ser. Tidigare hade vi många bruk av olika slag i Sverige. Vi hade enorma utslagningar på samma sätt som vi nu får i Norrsundet och så vidare. Då gäller det att engagera folk och helt enkelt se till att skapa nya mindre företag. Man får använda den lokala sparbanken och andra banker och se till att de kan verka.

Fru talman! Det efterlyses samarbete. Vem vill inte ha samarbete? Jag vill ändå säga en sak på denna punkt. Man måste veta vad man ska samarbeta om. År 1973–1974 samarbetade Centerpartiet och Folkpartiet med regeringen. Jag vill påstå att vi då medverkade till en kris. Vi samarbetade om fel politik. Det finns inget värre än att samarbeta om fel politik. Då går det alldeles åt något som jag inte ens vill ta i min mun.

Anf. 25 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig börja med energipolitiken. Jag har inte tagit någon konflikt om energipolitiken. Tvärtom är jag den som har bett om att få samtala om detta eftersom jag tror att vi behöver en bred överenskommelse.

Det är dock viktigt att säga att vi har en klimat- och energiöverenskommelse på EU-nivå. Den är inte färdigbeslutad än. Vi hoppas att det franska ordförandeskapet ska ta detta till ett beslut.

Det vi diskuterar inom EU är hållbarhetskriterier. Man försöker jämföra skogsproduktion i Sverige med regnskogsproduktion i Brasilien. Vi har haft långvariga diskussioner med EU och försöker komma fram till ett vettigt resultat.

Det är först när vi vet hur energi- och klimatöverenskommelsen ser ut som vi vet vilka förutsättningar som gäller för Sverige här hemma. Hur mycket förnybart ska vi ha? Ska vi minska koldioxidutsläppen? Hur stor andel förnybara bränslen ska vi ha? Det är förutsättningen för det som kommer framöver.

Jag är otroligt glad om Socialdemokraterna vill vara med och samtala om den framtida energipolitiken. Det ser jag fram emot. Ni kommer att få en sådan inbjudan när vi vet förutsättningarna.

Det händer många spännande saker inom energipolitiken. Vi hade nordiskt ministerråds-möte härförleden där vi bestämde oss för att bygga ut den nordiska elmarknaden. Vi ska samarbeta över gränserna när vi bygger nät så att vi får en bättre och väl fungerande elmarknad. Vi kommer inte att ha samma certifikatssystem, men vi jämför hur vi ska få det att fungera på ett bra sätt.

Vi diskuterar också hur vi ska satsa forskningsresurser utifrån det statsministerinitiativ som är taget för att också samverka på det förnybara området. Här finns en bred samsyn. Nästa steg är naturligtvis att få en fungerande europeisk elmarknad. Jag noterar dock, när jag lyssnar till debatten, att Socialdemokraterna är lite kluvna trots att ni tidigare var för den europeiska integrerade elmarknaden. Nu är ni lite mer tveksamma. Då behöver vi diskutera hur ni ser på det.

Vi har ett överskott fram mot 2010. Tryggheten 2010 och framåt ser bra ut. Trots det kommer vi att behöva jobba med mer produktion.

Det är viktigt att vi inte bara pratar ny produktion utan också energi-effektivisering. Ett av de viktigaste instrumenten för att vi ska klara energipolitiken framöver är att vi använder energi på ett mer effektivt sätt.

Det kommer att finnas stora möjligheter. Det är bra om oppositionen försöker hitta en samsyn utifrån sin synpunkt så att vi kan hitta en långsiktig överenskommelse. Det återstår dock att se.

När det gäller den ökade förädlingen kommer vi att lägga fram en forsknings- och innovationsproposition. Jag har svårt att förstå vad det är Karin Åström menar. Forsknings- och innovationspropositionen har inte lagts fram ännu. Den har inte varit ute på remiss utan ska presenteras framöver.

Det ska läggas fram en forsknings- och innovationsproposition. Det innebär att vi har möjlighet att höja basanslagen. Vi fokuserar på tre viktiga områden, teknik, läkemedel och miljö och klimat. Vi kommer att stärka våra innovationsinsatser inom ramen för detta. Det är en alldeles självklar sak att näringslivet ska vara med i det.

Här kommer skogsindustrin in. När vi tillför 15 miljarder finns det stora möjligheter för den basindustri som skogsindustrin är att med sin bredd vara med och dela på dessa forskningsresurser – så länge man själv är beredd att gå in med resurser, vilket jag tror att man är. Vi har allt från förädlade råvaror inom möbelindustrin till bränslen. Jag ser stora möjligheter för skogsindustrin framöver, just när vi ser bredden.

Prot. 2008/09:12
14 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 26 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Först vill jag säga till Maud Olofsson att energisamtal i bred form finns det ett stort behov av och ett tryck på. Det visar inte minst mötet som Svenskt Näringsliv hade med LO och Pappers och andra partier. Där sade Maud Olofsson samma sak som hon säger nu, nämligen att hon ska avvakta EU-processen. Det köper inte Svenskt Näringsliv eller LO som ett argument. Det är ett stort arbete att samla och höja kunskapsnivån, säger man. Det är viktigt så att man kan få fram en strategi för förhandlingar inom EU.

Medan Maud Olofsson talar om EU, talar jag om jobben i Gävleborg. Maud Olofsson talar om att vi ska ha långsiktiga överenskommelser globalt. Det är helt riktigt. Men under tiden talar jag om att svensk pappersindustri och svensk skogsindustri kräver en långsiktig lösning som vi här i Sverige är överens om. Det skulle vara välgörande om Maud Olofsson besökte Gävleborg. Det skulle vara välgörande om Maud Olofsson talade mer om Gävleborg i stället för att hela tiden hänvisa till EU.

Åke Sandström och jag kan säkert komma överens. Det är intressant att han ställer en massa frågor till mig. De ska jag svara på när vi kommer ut från kammaren. Interpellationen är riktad till ministern. Gunnar Andrén kommer med en sedvanlig historiektion. Det tackar vi för.

Vi socialdemokrater vill stärka den svenska industrin. Vi arbetar fram ett program där vi ska kunna samverka för att göra den konkurrenskraftigare. Vi har förslag på strategiprogram för skogsindustrin också. Det ropar man efter. Vi vill skräddarsy utbildningar direkt riktade till denna industri. Vi vill genomföra gemensamma forskningsinvesteringar mellan samhälle och skogsindustri. Vi vill stärka de regionala högskolornas specialisering och samarbete. Vi vill ha ett nytt klimatinvesteringsprogram tillsammans med skogsindustrin. Vi vill göra massor tillsammans med skogsindustrin. Vi hoppas att Maud Olofsson också ställer upp.

Anf. 27 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig först säga att jag tycker att det är väldigt bra att vi får diskutera svensk skogsindustri. Jag tror att det är viktigt att i dess fulla vidd se vad man behöver göra.

Vi har nämnt infrastrukturen. Det handlar om allt från att ta fram virke från skogen till att komma till förädlingsindustrierna. Vi tillför ökade resurser just för att möta det.

Vi tillför ökade resurser inom forskning och innovation så att vi kan ligga i spetsen framöver för att utveckla produkter inom skogsindustrin.

Vi tillför särskilda resurser för att ställa om när det gäller klimat och energi. Jag ser att svensk skogsråvara kommer att vara av avgörande betydelse för att vi ska klara det. Vi ser till att vi får en klimat- och energipolitik som är långsiktig så att svensk skogsindustri och annan industri får långsiktiga spelregler.

Vi kan i dag konstatera att det finns en ökad produktion som skapar trygghet framöver.

Jag tror att svensk skogsindustri kommer att fortsätta att vara betydelsefull, men man står också inför en omställning. Det handlar om vilka produkter man ska jobba med framöver och om ökad förädling. Vi ser att det växer fram mer av kombinat.

Som jag sade tidigare finns det ett stort kunnande inom svensk skogsindustri.

Nu när det är mycket bekymmer på den globala marknaden är det lätt att tappa tron på att vi ska klara de här utmaningarna framöver. Det är en diskussion vi för på EU-nivå och som Sverige har initierat.

Vi har råvaror som är efterfrågade. Men det kanske är andra produkter som vi också ska göra framöver med de kunskaper vi har haft sedan tidigare. Det handlar om textilier. Det handlar om bränslen och mycket annat.

Jag ser med tillförsikt på skogsindustrins utveckling. Det är klart att vi behöver kraftsamla för att få nya produkter och nya investeringar till stånd.

Jag är glad att Socialdemokraterna har en positiv inställning till ett samarbete, men det är också en utmaning för er att få de kolleger som ni tänker samarbeta med att ställa upp på samma sak.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2008/09:13 om industriella utvecklingscentrum

Anf. 28 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig inledningsvis poängtera att jag helt nyligen redan besvarat Lars Mejern Larssons riksdagsfråga i samma ämne som han nu interPELLerar i.

Lars Mejern Larsson frågar mig alltså återigen om jag anser att den industriella utvecklingen fortfarande har möjligheter att bidra till regional och nationell tillväxt, och om jag avser att vidta åtgärder för det.

På den första frågan är därför mitt svar: Ja, det anser jag. Näringslivets och inte minst de små och medelstora företagens förmåga att utvecklas och konkurrera på nya marknader är en nyckelfråga för regional tillväxt.

På den andra frågan är därför mitt svar också ja. Låt mig påminna om att jag och regeringen redan har vidtagit en rad åtgärder för att främja näringslivets utveckling som grund för regional och nationell tillväxt, och det tänker vi fortsätta med. Sådana åtgärder utgår från att skapa goda generella villkor för företagande och näringsliv och handlar bland annat om regelförenklingar, sänkta skatter och reformerade arbetsregler.

Vidare ska den regionala tillväxtpolitiken bidra till utvecklingskraft i alla delar av landet och stärka lokal och regional konkurrenskraft. Politiken bygger på att varje region ges ansvar och inflytande som innebär möjligheter att växa utifrån sina egna förutsättningar.

Fru talman! Jag vill tacka ministern för hennes ja-det-anser-jag-svar och för hennes ja-svar. Jag hade dock trott att näringsministern skulle vara lite mer uttömmande i sitt interpellationssvar än i svaret på den skriftliga frågan. I den frågade jag om ansvarig minister är beredd att satsa medel när IUC Sverige har lämnat in en offert, för att bland annat identifiera företagarnas möjligheter och förutsättningar till utveckling och därmed tillväxt.

Svaret från landets näringsminister var minst sagt ljummet och ger skäl att befara att intresset för industripolitiken inte är prioriterat inom departementet.

I den situation vi befinner oss i där varslen duggar tätt borde utveckling och kompetenshöjande åtgärder för och till företag vara prioriterat.

I Värmland storsatsar IUC och där kommer 230 verkstadsföretag att delta i ett omfattande program för kompetensutveckling. Men för detta krävs vissa förberedelser innan verksamheten kan komma i gång, så för att ge projektet rätt förutsättning är det angeläget att de inblandade får veta om projektet kan starta som planerat.

Fru talman! Det svar jag fått från näringsministern är bara ytterligare ett bevis på att den moderatledda regeringens tal om jobben, företagandet och arbetslinjen inte håller måttet när det verkligen gäller. Varslen ökar lavinartat, arbetslösheten stiger, landets kommuner betalar alltmer av sina skattepengar i försörjningsstöd.

Regeringen har struntat i alla signaler om en sämre utveckling i ekonomin och ställt alltför stor tilltro till marknaden när det gäller utvecklingen av sysselsättningen och tillväxten.

Regeringen har heller inte utnyttjat högkonjunkturen för att rusta vare sig de människor som behöver utbildning eller Sverige som nation.

Nu blir notan kännbar och den drabbar hela landet. Varslen är många. Hemma i Värmland besökte jag de drabbade på Volvo Wheel Loaders i Arvika för någon vecka sedan. Jag känner starkt med alla de familjer som drabbas av dessa hårda besked och som är oroliga. Om två löner blir en, säger de, hur ska vi då klara att betala villan?

Fru talman! I partiledardebatten i söndags påpekade näringsministern, tillsammans med de övriga partiledarna på högerkanten, att det är viktigt att företagen tar ett ansvar i den rådande situationen med varsel och osäkerheter. I IUC-bolagen finns redan detta ansvar genom att företag tillsammans är delägare i sitt gemensamma regionala utvecklingsbolag med utvecklingsinsatser somagnar jobb och tillväxt.

Här har näringsministern ett praktiskt exempel på hur god samverkan och företagsansvar kan bli verklighet. Genom IUC-bolagen finns redan tillgång till regionala företagsnätverk, och mellan bolagen en nationell samordning genom IUC Sverige. Precis som näringsministern påpekade i söndagens partiledardebatt är det viktigt att fylla verktygslådan inför framtida utmaningar. Jag anser att IUC är ett alldeles utmärkt verktyg att fylla näringsministerns verktygslåda med.

Har näringsministern för avsikt att nyttja detta verktyg eller känner hon inte till att det finns?

Anf. 30 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Det var hårda ord från ett parti som säger sig vilja ha samtal och samarbete.

Jag tycker att det är viktigt att inledningsvis säga att det är viktigt att man inte lägger ord i min mun som jag inte har sagt.

Jag tror på en industriell utveckling i Sverige. Jag tror att svensk industri har goda förutsättningar framöver. Men det är också viktigt att se vilka verktyg vi behöver för att stärka den delen.

Vi gör en översyn av alla insatser som företagsstöd, program och annat, för att få det så effektivt som möjligt. Det gör vi tillsammans med dem som ingår i de industriella utvecklingscentrumen. Vi är alla lika medvetna om att vi behöver titta på om det är det bästa vi gör, om det är anpassat till situationen här och nu eller om vi behöver göra andra saker. Behöver vi kraftsamla för några saker på några orter, eller hur ska vi göra?

Den dialogen tänker jag slutföra innan jag ger besked om hur vi ska gå vidare med den ansökan som det pratas om.

Jag tror också att det är viktigt att säga att om vi har minskat utanförskapet med 180 000 personer har vi gett oss ökade möjligheter att investera för framtiden. Därför kunde regeringen lägga fram en budget på 32 miljarder kronor i investeringar för framtiden på forskning och innovation, infrastruktur, sänkta kostnader för företag och så vidare.

Det är självklart att vi i det här läget ska se till att kraftsamla. Vi ska kraftsamla för att stärka de lokala och regionala arbetsmarknaderna och vi ska se till att de verktyg vi har är så vassa som de bara kan vara för att möta situationen på olika ställen.

Olika delar av Sverige har ju olika förutsättningar. Det är de olika förutsättningarna som vi ska ta till vara. Värmland har sina förutsättningar. Mitt eget hemlän Västerbotten har andra. Västra Götaland har ytterligare andra förutsättningar.

Vi ska se till att vi har verktyg som passar de olika delarna av landet. Därför är vi noga med att jobba med generella åtgärder som sänkta kostnader för företagen, regelförenklingar, en miljö som gör att de vill investera och kan vara konkurrenskraftiga med övriga världen. Det är det som skapar en stark industriell bas.

När det gäller IUC vill jag återkomma när vi har gjort den gemensamma genomgången och se hur vi kan kraftsamla och vilka insatser vi behöver göra.

Anf. 31 LARS MEJERN LARSSON (s):

Fru talman! Jag önskar att näringsministern kunde vara ännu mer konkret. Globaliseringsrådets prognos som kom förra veckan antyder att antalet anställda inom industrin kommer att minska kraftigt, med 30–40 procent, under en 10–15-årsperiod. Om den prognosen bara till en viss del blir infriad så finns det inte tid att vänta in marknadens återhämtning utan det måste tas krafttag nu.

Det går inte att göra som regeringen och sitta still och se på i dessa tider av oro. Regeringen måste visa handlingskraft och börja agera nu och inte i morgon. Det är dags att näringsministern tar initiativ som kan skapa de nya jobben och den nya industrin.

IUC:s arbetssätt och målbild inom Offert 2009 känns som ett mycket bra stöd för näringsministern i sitt arbete att så snabbt som möjligt inleda en strategisk process för fler jobb inom den nya svenska industrin.

Därför är det med stor oro som jag konstaterar att regeringen via näringsministern visar att den rådande politiken inte har skapat de förutsättningar som ger trygghet för företag och deras anställda i tider av oro. Trots den senaste tidens ras i världsekonomin som gör mig och säkert också näringsministern orolig konstaterar jag att regeringens politik inte skapar sådana förutsättningar och inte heller tar till vara möjligheter för att skapa nya jobb så att anställda i Göteborg och Arvika kan känna den trygghet som man ska känna i Sverige i dag 2008.

Vad de värmländska småföretagarna och deras anställda behöver är stabila och långsiktiga spelregler och inte populistiska skattesänkningar.

Fru talman! Det vore förmätet av mig att ge regeringen råd som den inte vill ha, men jag tänker göra det i alla fall.

Regeringen borde öppna för samtal med oppositionen för att hitta kraftfulla åtgärder för att möta jobbkrisen – en aktiv åtgärdsplan för stöd och utbildning för alla som drabbas av varsel och uppsägningar så att de står rustade när konjunkturen vänder och efterfrågan på arbetskraft tar fart. Detta måste ske trots att regeringen har valt att lågprioritera sådana satsningar i sin senaste budget.

Ambitionsnivån inom de strategiska framtidsinvesteringarna på områden som forskning, infrastruktur, energi och exportstöd måste höjas.

Fru talman! Det är viktigt att ministern inser att IUC-bolagen faktiskt är ägda av företagen och i synnerhet då de små och medelstora. Men fler intressenter deltar i arbetet – storföretag, kommuner, fackföreningsrörelsen och andra intresseorganisationer. Alla dessa har regional förankring och kunskap.

Även om näringsministern säkert känner till detta faktum är det viktigt att påtala det eftersom dessa ägare både satsar kapital och eget engagemang för att skapa bättre fart och struktur i den regionala och industriella utvecklingen.

Det vore ett direkt slöseri med samhällets resurser om inte staten och regeringen tog till vara denna kraft och snarare förstärkte den som det operativa komplement som det kan vara till andra regionala insatser.

Anf. 32 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag hoppas att Lars Mejern Larsson har noterat den finansiella kris som pågår globalt och att regeringen har varit mycket aktiv för att hitta en europeisk lösning på detta område, vilket jag tror är en av de viktigaste sakerna för att lösa det som är här och nu.

Lars Mejern Larsson säger att regeringen sitter still. Jag vill rekommendera en läsning av den budget som presenterades för inte så länge sedan. Den innehåller kraftfulla satsningar på infrastruktur och på forskning och innovation, och vi gör detta tillsammans med näringslivet. Det är också kraftfulla satsningar på sänkningar av skatter för företag och annat.

Jag blir då lite bekymrad när jag hör debatten. Det sägs att regeringen genomför populistiska skattesänkningar. Är det populism att sänka skatetrycket för företag och för enskilda? Är inte det en del i en tillväxtpolitik som skapar jobb framöver?

Lars Mejern Larsson vill att vi ska samtala med oppositionen. Det finns två förutsättningar för det. Den första är att det måste leda till jobb-skapande. Jag tror inte att mer Amspolitik är det som skapar den långsik-tiga sysselsättningen. Vi har gjort det i fullskaleförsök under den förra mandatperioden. Då hade vi en miljon människor i utanförskap. När vi har minskat utanförskapet med 180 000 personer har vi siktat på en poli-tik som leder till att människor kommer tillbaka till jobb.

Det som ni nu föreslår i er budgetmotion är att skatterna ska höjas för dem som står längst från arbetsmarknaden. Den skattechock på 70 mil-jarder som ni vill införa under den kommande perioden kommer att drabba företag och enskilda. Straffskatten på unga som ni vill genomföra kommer också att innebära att många unga kommer att förlora sina arbe-ten.

Den andra viktiga förutsättningen för mig är att man ska hålla utgift-staken. Att i en finansiell kris lägga fram en budget som innebär att man sätter i gång sedelpressarna precis som man vill är en mycket oansvarig politik. Det ger fel signaler till det näringsliv som behöver bra, långsik-tiga och stabila spelregler.

Vi kommer att fortsätta att jobba för ett bättre företagsklimat. Det finns mer att göra i det sammanhanget för att skapa stabila spelregler och också se till att banksektorn nu startar utlåning igen så att företag vågar investera för framtiden.

Anf. 33 LARS MEJERN LARSSON (s):

Fru talman! Jag tycker att dagens debatt på ett påtagligt sätt visar att landet är illa ute med en regering som backar och tvekar när världen befinner sig mitt i en finansiell kris.

Sedan jag fick ministerns interpellationssvar i min hand i går efter-middag har ytterligare anställda på olika svenska företag varslats. I går kväll rapporterade Nyheterna Mälardalen i TV 4 att ett företag i Köping varslar 220 industriarbetare samt 30 tjänstemän. I morse meddelade SVT att 65 personer har varslats i Skellefteå och 19 personer på Gotland. Även 115 personer i Sundsvall varslas.

Samtidigt finns offerten från IUC. IUC skulle genom utvecklingsin-satser kunna gagna jobb och tillväxt genom samverkan med staten och regionen. Jag är övertygad om att IUC har en viktig roll att spela när det gäller såväl den regionala som den nationella tillväxten av företag och därmed sysselsättning i landet. IUC är ett viktigt verktyg i verktygslådan för jobben.

Som gammal snickare säger jag bara att jag aldrig skulle åka ut på ett jobb med en tom och intetsägande verktygslåda. Inte tänker väl ministern göra det heller?

Anf. 34 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tror att det är väldigt viktigt att vi kraftsamlar nu och också är noga med att inte skrämma upp folk i onödan. Det är också viktigt, oavsett om man sitter i regering eller i opposition.

Det är allvarligt med den finansiella krisen och det som pågår. Vi har därför ett ansvar att skapa trygghet för de människor som drabbas av var-sel.

Vi har suttit med fordonsindustrin på förmiddagen. Jag tror att samordning och koordinering av insatser med hjälp av verktyg från de verktygslådor som vi har är A och O just nu. De som blir varslade och som kanske till och med blir uppsagda ska veta att vi finns där för att hjälpa dem. Det kan handla om olika insatser. Det kan handla om att starta eget. Det kan handla om utbildning. Det kan handla om matchning till nya jobb. Men om de ska kunna gå till nya jobb måste det finnas några jobb att gå till. Det är därför som den generella företagspolitiken är helt A och O för att vi också ska kunna skapa trygghet på det området.

När det gäller de industriella utvecklingscentrumen kommer jag att återkomma när vi har haft den dialogen. Alla som jobbar med dessa frågor är nämligen överens om att vi nu måste se till att detta ska bli så bra som möjligt. Vi måste kraftsamla kring olika delar på olika håll i landet. Men den genomgången måste vi få göra innan vi kan återkomma med besked om IUC:s framtid i detta fall.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2008/09:12
14 oktober

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 2008/09:15 om Vattenfalls roll i energiomställningen

Anf. 35 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Alf Eriksson har frågat mig om jag har för avsikt att ställa större krav på förnybara investeringar på Vattenfall än på övriga energibolag.

Alf Eriksson har vidare frågat mig om jag avser att förtydliga Vattenfalls uppdrag om att vara det ledande företaget i omställningen till en uthållig svensk energiförsörjning.

Jag vill börja med att påminna om att Sverige är det land inom EU som har högst andel förnybar energi, drygt 40 procent av den totala energianvändningen. Kommissionen har också föreslagit att Sverige ska nå en andel om 49 procent förnybar energi år 2020.

Vattenfall bedriver sin verksamhet på affärsmässiga grunder. Vattenfalls produktion består av en blandning av olika energislag där det förnybara är en viktig del. Vattenfall kommer att från och med årsredovisningen för 2008 tydligare även redovisa sin utveckling inom förnybar energi.

Jag vill också ta tillfället i akt att berätta vad Vattenfall gör inom det förnybara området i Sverige, Danmark och Tyskland. Under de kommande tio åren planerar Vattenfall att investera 82 miljarder i ny elproduktion i Norden. Av dessa beräknas den största delen, 41 miljarder, komma från vindkraft. Vattenfall har nyligen tagit i drift världens tredje största vindkraftspark till havs, Lillgrund utanför Malmö. Även i Tyskland undersöker Vattenfall möjligheterna att bygga större vindkraftsparker till havs. Sammantaget är Vattenfall i dag den tionde största vindkraftsproducenten i Europa och näst störst i världen på havsbaserad vindkraft.

Vattenfall har också ett trettiotal biobränsleeldade värme- och kraftvärmeverk och är därmed en stor köpare och användare av biobränsle. De gör även många stora nyinvesteringar inom biobränsleområdet. I Hamburg har Vattenfall byggt ett kraftverk som baseras på returträ. I

Danmark byggs för närvarande två kraftvärmeverk som ska drivas med halm.

Det görs alltså mycket stora ansträngningar för att ställa om till en högre andel förnybar energi – men det tar också tid, inte minst med tanke på tillståndsprocesser. Jag välkomnar därför de förslag som Miljöprocessutredningen nyligen presenterade som bland annat innebär slopade krav på bygglov och detaljplan enligt plan- och bygglagen för tillståndspliktiga vindkraftsanläggningar.

Arbetet med den bolagsgenomgång av statligt ägda företag som regeringen aviserat pågår. Denna genomgång omfattar även Vattenfall i den del som rör eventuella förändringar eller förtydliganden av uppdrag. Där kommer frågan om hur balansen mellan energiproduktionsslagen ska se ut att ingå som en viktig del.

Jag har därför inte nu för avsikt att förtydliga krav eller göra förändringar av det tillägg i bolagsordningen som frågan gäller.

Anf. 36 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Först vill jag tacka näringsministern för svaret.

Vattenfall är ett av våra statliga flaggskepp, ett mycket välskött energiföretag. Bakgrunden till interpellationen är att jag tidigare när jag frågat ministern fått svaret att hon inte ämnade ställa några andra eller större krav på Vattenfall än på andra energiproducenter. Det gjorde mig lite orolig.

Ska vi nå fram i energipolitiken – i alla fall under förra mandatperioden och lite grann också dessförinnan var vi ju överens om de energipolitiska målen – behöver vi ett antal verktyg för att uppnå dessa mål. Vi har ekonomiska styrmedel, och vi har lagstiftning. Men vi har också ett tredje medel: det statliga ägandet.

Låt mig gå tillbaka till erfarenheterna från den resa som halva näringsutskottet i fjol, för ungefär ett år sedan, gjorde till USA där vi studerade energiområdet. Bland annat var vi i Kalifornien. Vi åkte dit och trodde att där hände någonting. Vi fick klart för oss att man har väldigt höga ambitioner och väldigt bra målsättningar men inte tillräckligt med verktyg att plocka upp ur lådan för att liksom komma i väg.

Det är kanske förklaringen till att man inte bara i Kalifornien utan i hela USA är väldigt intresserad av svensk energiteknik. Det kan hända att de medel som vi har använt och som vi har i vår verktygslåda, där Vattenfall ingår, är väldigt effektiva för att nå den tätposition som vi i dag har.

Att vi har mycket förnybar energi beror inte bara på att vi har vår vattenkraft att falla tillbaka på. Jag är rädd att vi nu håller på att tappa tempo. Gång efter annan hör jag signaler om att vi ska invänta EU, att vi inte ska gå före EU, i energipolitiken. Ja, så låter det. Det är andra som ska göra det. Vi har gjort vårt.

Det finns minst två skäl till att vi ligger på den nivå där vi ligger. Ett skäl är att vi för omvärlden kan peka på att det här går. Ett annat skäl är det rent egoistiska – precis som man upptäckt på andra sidan av Atlanten: Det går att tjäna pengar på detta.

Jag brukar säga att den som sist gör den här nödvändiga omställningen kommer att vara den som förlorar, för den kan inte sälja sin nya teknik till någon annan. Så låt oss inte stanna upp, utan låt oss använda alla våra

verktyg för att fortsatt kunna ligga i frontlinjen och kunna både vara ett föredöme och tjäna pengar på området!

I svaret räknar ministern upp ett antal åtgärder som Vattenfall har vidtagit. Vilka av dem har tillkommit under den här mandatperioden? Det kan hända att jag har fel, men jag har för mig att i alla fall de flesta åtgärderna gäller sådant som sattes i gång under den tidigare mandatperioden och alltså inte är någonting nytt.

Nu har mer än halva mandatperioden gått, så jag tycker att det är dags att ta nya tag och att flytta fram positionerna. Jag vill därför fråga ministern: Vilka krav tänker Maud Olofsson ställa på Vattenfall i den här nödvändiga omställningen?

Anf. 37 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Det är naturligtvis betydelsefullt att Vattenfall spelar en viktig roll. Det gör man också i sina investeringar. Det är därför som jag försöker beskriva det här. Det som inte finns i svaret är den senaste investeringen, som gjordes i Storbritannien och som innebär en rejäl höjning av vindkraftsförvärvet. Man har köpt AMEC. Det blir en bra investering framöver. Den är långt mycket bättre än de kolkraftsköp som gjordes under den förra regeringens tid, även om man nu försöker hitta en mer klimatvänlig politik också i det sammanhanget.

Jag håller med om att Sverige har väldigt mycket att vinna på att ligga långt framme på det här området. Det är också därför som USA är intresserat av ett samarbete med oss på området.

Vi har just haft en diskussion med Chemrec i Piteå tillsammans med en pappersmasseproducent från Michigan eftersom man nu samarbetar med för att få fram svartlutsförgasning, vilket är väldigt bra. Vi försöker dela med oss av våra erfarenheter när det gäller kraftvärmeproduktionen. Man är väldigt intresserad av den teknologi som vi på ett väldigt bra sätt har utvecklat i Sverige. Det har vi faktiskt gjort utan statliga subventioner. I stället har marknaden verkligen sett till att man har utvecklat detta.

I går hade vi ett möte med afrikanska energiministrar och samtalade med dem om hur vi kan dela med oss av våra erfarenheter från energiproduktion, framför allt från det förnybara, och kombinera bistånd och affärsutveckling med det kunnande som Sverige har på energiområdet och också se till att den afrikanska kontinenten får en bra energiproduktion.

När Alf Eriksson säger att Sverige inte ska gå före i energipolitiken i EU känner jag absolut inte igen mig. Jag vet inte vad Alf Eriksson tänker på. Sanningen är att 49 procent ska vara förnybart enligt den klimat- och energiöverenskommelse som finns. Det är den största andelen som något EU-land över huvud taget har. Vi har ju drivit fram den här klimat- och energiöverenskommelsen.

Dock vill jag säga att det nu finns anledning även för er i det socialdemokratiska partiet, om ni har sådana möjligheter, att försöka påverka på EU-nivå, för vi möter också en diskussion där om att man nu när det är finansiell kris inte ska ha samma höga ambitioner i klimatfrågan. Jag hoppas att den socialdemokratiska parlamentsgruppen verkligen håller fast vid att man ska ha höga ambitioner.

Jag tror nämligen att världen när det är kris och besvärligt behöver ta krafttag. Sverige ska vara med i den delen. Nu finns det möjligheter att

Prot. 2008/09:12

14 oktober

*Svar på
interpellationer*

använda klimatutmaningen som en hävstång för att skapa tillväxt, utveckling och nya jobb. Energiområdet är en väsentlig del i detta. Det är klart att Vattenfall ska spela en viktig roll där. Det är också det som ligger i den genomgång som Vattenfall nu gör av sina strategier här framöver – hur de ska jobba, vad de ska investera i och så vidare. Det är också ett arbete som pågår.

Vidare har vi tagit initiativ – Vattenfall har där varit med – till den nordiska diskussionen om energipolitiken. Så sent som förra veckan var det en stor sammankomst i Malmö där Vattenfall var med och finansierade en konferens om det förnybara. Det händer väldigt mycket på olika områden.

Vi har, som jag sade i den förra interpellationsdebatten, också tagit initiativ för att få en bättre och en väl fungerande nordisk elmarknad. Jag vill att Vattenfall och andra företag ska vara aktiva i att bygga framtidens energiproduktion på nordisk basis.

En god förutsättning för det är att vi energiministrar som nu jobbar gemensamt på nordisk nivå är fast beslutna om att vi ska ta en ledande roll i det förnybara. Vi har möjligheter att också öka utbyggnaden av nät och annat och även öka forskningsinsatserna. Det finns alltså otroligt mycket positivt på det här området som vi har anledning att vara stolta över.

Anf. 38 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Först gäller det detta med att gå före. Visst hör jag signaler, inte minst från statsministerns presskonferenser – ibland tillsammans med näringsministern – där det sägs att vi ska satsa pengarna på andra ställen för att åstadkomma en energieffektivisering, minskade koldioxidutsläpp och så vidare eftersom vi i Sverige har kommit så långt.

Jag vill då bara påminna om att den inställningen, enligt min uppfattning, är ganska farlig. Den skickar nämligen signalen att vi inte behöver göra någonting här förrän den övriga världen, i alla fall EU-länderna, har kommit ifatt oss. Men då tappar vi allt det där med att både vara ett föredöme och kunna vara teknikledande.

Naturligtvis hade vi kunnat diskutera dessa frågor om vi hade kommit till skott i överläggningarna mellan oppositionen och regeringen om energipolitiken. Mer än halva mandatperioden har nu gått, och vi har inga klara spelregler över energipolitiken efter nästa val, inte från regeringens sida. Vi hade naturligtvis kunnat ta upp diskussionen om hur vi ska använda Vattenfall i ett framtida energisystem, för det är ett av de viktiga verktyg som vi har att tillgå i verktygslådan. Den socialdemokratiska regeringen förtydligade år 2005 på bolagsstämman uppgiften för Vattenfall. Beslutet blev så här: Bolaget ska inom ramen för kravet på affärsmässighet vara det ledande företaget i omställningen till ekologiskt och ekonomiskt uthållig svensk energiförsörjning.

Den ligger i botten till min fråga till ministern: Gäller den fortfarande? Enligt mitt förmenande gör den det. Vilka initiativ har näringsministern tagit under den här mandatperioden för att flytta fram positionerna för Vattenfall, för att öka uppgifterna och hela tiden ligga på så att vi kommer att ha det här försprånget? Inte minst är det viktigt mot bakgrund av den diskussion som var för en stund sedan om vår basindustri. Jag är övertygad om att det är en affärsmässigt stor nackdel för Vattenfall

om man inte kan erbjuda basindustrin konkurrenskraftiga elpriser så att industrin överlever. Skulle man inte göra det tappar Vattenfall en väldigt väsentlig kund, och det skulle vara negativt för Vattenfall som energibolag. Därför har vi i tidigare interpellationer diskuterat hur näringsministern kan använda Vattenfall för att erbjuda basindustrin konkurrenskraftiga avtal om elleveranser.

Det är ytterligare en viktig del där vi bör använda vårt statliga Vattenfall. Nu när vi äger det måste vi använda det som ett verktyg, annars är det inte någon vits med att äga det.

Anf. 39 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag hoppas verkligen att Alf Eriksson inte menar att vi ska ha statlig prispolitik på energiområdet, för det är verkligen inte min avsikt. Menar han det står vi väldigt långt ifrån varandra. Det är Vattenfall och dess styrelse som ansvarar för driften av bolaget. Jag är väldigt noga med att styra bolaget på det sättet och lägga ansvaret på styrelsen. Precis som jag sade pågår en genomgång av alla de statliga bolagen, där vi tar fram strategier för respektive bolag. Det arbetet pågår just nu under ledning av ny ordförande i Vattenfall.

Vad är det som styr energipolitiken? Ja, jag tycker att vi ska ha klara spelregler. Alf Eriksson säger att det inte finns några spelregler och att det inte händer någonting. Men det är inte sant. I så fall har Alf Eriksson helt tappat kontrollen på vad som händer ute i samhället. Utsläppshandeln och de gröna elcertifikaten är otroligt styrande i dag. De gröna elcertifikaten, som ju Centerpartiet och Socialdemokraterna kom överens om och som var en gammal centerpartistisk idé, är ett alldeles utmärkt instrument för att skynda på produktionen av det förnybara. Utöver det tillför regeringen resurser för att snabba på hanteringen av investeringarna i det förnybara, till exempel vindkraftsparker. Vi har precis presenterat en utredning som ska underlätta plan- och byggprocessen. Vi ser till att stärka de kunskapsområden som vi har i Sverige när det gäller vindkraft. Vi agerar nordiskt, vilket jag tycker är väldigt bra, för att förbättra på det här området.

Sverige kan och ska vara världsledande i detta, både teknologiskt och i fråga om omfattning. Det gör att den energi- och klimatöverenskommelse som vi har på EU-nivå kommer att vara styrande för vad vi ska göra här hemma. Jag tycker att det är fantastiskt bra om Socialdemokraterna vill vara med om en sådan dialog. Jag välkomnar det, det har jag sagt hela tiden. Men innan man kan föra samtal om detta måste vi veta vilka förutsättningar som gäller. Jag tror inte att Socialdemokraterna har något bättre svar på vad som kommer att hända på EU-nivå än vad jag som minister har. Jag uppmanar snarare Socialdemokraterna att se till att man håller fast vid de höga ambitionerna också i den socialdemokratiska gruppen på EU-nivå. Det är inte säkert att man orkar det när det nu är finansiell kris och annat. Men vi kan hjälpas åt.

Anf. 40 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Det kan inte vara ministern obekant att det ställs krav på spelregler. Varje gång jag träffar näringslivsorganisationer frågar man: Hur blir det med energipolitiken i framtiden? Varje gång jag träffar representanter för fackföreningsrörelsen, i alla fall dem som jobbar inom

Prot. 2008/09:12

14 oktober

Svar på
interpellationer

basindustrierna, frågar de: Vilka besked finns det om den framtida energipolitiken?

Även vi uppvaktas ofta av energibolagen, som efterlyser vilka spelregler som gäller för energipolitiken framöver. Nog finns det en väldig undran ute hos den så kallade marknaden. Det är det som är det viktiga. När de ställer den här frågan finns det en ovisshet som gör att man inte handlar genom att göra investeringar, forska och så vidare, för det gör man först den dag som man vet vilket håll man ska inrikta sig på.

Regeringen har möjligheter i min hemstad Varberg att diskutera er samman i de här frågorna och komma fram till hur ni ska möta oppositionen så att vi kan sätta oss ned, kanske med det snaraste. Vi försökte så sent som i dag i näringsutskottet att lyfta fram elcertifikaten och få en tidig diskussion om den frågan, men det gick inte.

Det brådskar, och jag har fortfarande inte fått något svar på om ministern tänker ställa andra krav på Vattenfall än hon kommer att ställa på andra energiproducenter.

Anf. 41 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Det är viktigt att som riksdagsledamot hålla sig till sanningen och försöka beskriva verkligheten som den är också när man träffar människor utanför. Det är inte sant att det inte finns några långsiktiga spelregler. Socialdemokraterna har själva varit med om att ta fram dem. Utsläppshandel och elcertifikat är två mycket styrande verktyg. Jag tycker snarare att Alf Eriksson ska vara glad över att han och hans parti har varit med och tagit fram de långsiktiga spelreglerna.

Basindustrin och de stora företagen har långsiktiga avtal med Vattenfall och andra bolag. Det har skapats genom att man har en kapacitet att se till att det kan tecknas långsiktiga avtal.

Det är inte ett underskott, det är ett överskott, som vi ser fram emot. De spelregler som vi har satt fast i den överenskommelse som vi har träffat i den här regeringen har, tillsammans med de styrmedel som har funnits, skapat sådana spelregler att man törs investera. Jag var i Piteå för inte så länge sedan och invigde en vindkraftspark som skulle omfatta 50 miljarder kronor, ett av Europas största industriprojekt över huvud taget. Det här händer runt om i Sverige. Det är inte sant att det inte händer någonting.

Det är viktigt att riksdagens ledamöter talar om för näringslivet och fack att det inte är någon katastrof på energiområdet. Det kommer ny energiproduktion. Men vi kommer att behöva sikta ännu högre när vi vet vilka mål som EU har. Det är där vi driver på för att få fram ett beslut, och vi hoppas att det franska ordförandeskapet ska göra det. Under tiden kan Alf Eriksson, tillsammans med sina kolleger i vänsterkartellen, sätta sig ned och fundera hur den gemensamma energipolitiken ser ut på ert håll. Ni kommer att behöva svara oss den dag som vi bjuder in att tala om detta. Då finns det en del knäckfrågor, som vi alla känner till. Jag tror att det är bra om ni använder tiden till att förbereda den sortens svar som vi kommer att vilja ha.

Jag tackar för att jag ska få komma till Varberg. Det ska bli väldigt trevligt att komma dit.

Anf. 42 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Alf Eriksson har frågat mig vad jag tänker vidta för åtgärder så att den framtida hyressättningen inte diskriminerar befolkning med normala inkomster.

När det gäller frågan om den framtida hyressättningen vill jag återigen – jag vet inte för vilken gång i ordningen – klargöra att inget parti vill ha marknadshyror, och Utredningen om allmännyttans villkor har inte heller lagt fram något sådant förslag.

En väl fungerande marknad kännetecknas av att prisbildningen återspeglar konsumenternas preferenser. Bruksvärdesystemet är avsett att återspegla detta. På en del orter, inte minst i Stockholmsregionen, har vi dock en hyressättning som inte alltid tar tillräcklig hänsyn till bostadskonsumenternas preferenser och värderingar, vilket har lett till inslag av svarta hyreskontrakt, svarta pengar, olovliga andra- och tredjehandsbopend och exempel på ett avtagande intresse bland hyresvärdar att behålla sina fastigheter som hyresfastigheter. Utredningen har lagt fram olika förslag för att korrigera hyressättningen i detta avseende, däremot inget förslag om marknadshyror. Om betänkandets förslag är ändamålsenliga eller ej är en annan fråga som vi får återkomma till vid ett senare tillfälle.

Betänkandet har varit ute på remiss, och över 130 yttranden har kommit in. Såväl utredningens förslag som de inkomna svaren analyseras nu noggrant innan regeringen tar ställning till förslagen. Hela avsikten med ett remissförfarande är att ge regeringen ett brett beslutsunderlag när den ska ta ställning till betänkandets förslag.

Det självklara svaret på Alf Erikssons fråga är dock att varken jag eller regeringen kommer att lägga fram förslag som är diskriminerande.

Anf. 43 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Tack, Mats Odell, för svaret.

Jag har ställt den här interpellationen utifrån utvecklingen i mitt eget hemlän Halland. Länet växer kraftigt. Jag skulle tro att vi procentuellt fortfarande växer befolkningsmässigt kraftigast i landet. Många tycker att det är underbart att bo i Halland, och jag förstår dem.

Om vi går tillbaka 20 år i tiden var det ett län med en befolkning vars utbildningsnivå låg under genomsnittet i riket. Nu 20 år senare ligger utbildningsnivån betydligt över genomsnittet i riket. Men det finns inte arbetsplatser i länet som har behov av all denna viktiga kunskap, utan man bor i Halland och arbetar någon annanstans där behovet av kunskapen finns. Det innebär att man tjänar ganska bra med pengar, och det är inget fel i det. Men det gör också att priserna på bostadsmarknaden drivs upp. Det händer på villasidan men också i fråga om bostadsrätter. Då finns hyresrätterna kvar, trodde man. Men under de senaste åren har det varit någonstans mellan 25 och 40 hyresrätter lediga i hela länet, i alla fall sådana som är gripbara. Det är naturligtvis en situation som inte är hållbar i längden.

Även om det kan vara jobbigt för ministern att höra det, är verkligheten enligt den utredning som presenterades i april att man går mot mer

marknadsorienterade lösningar. Allmännyttans ledande roll skulle avskaffas, och successivt skulle hyrorna gå upp i attraktiva områden. Bara efter några år skulle det innebära att hyressättningen för hyresrätter i attraktiva områden skulle trissas upp ganska väsentligt.

Om detta blir verklighet i mitt hemlän Halland frågar jag mig var våra barn och barnbarn ska bo, för det är inte alla som har möjligheter att lägga upp 1 miljon för att skaffa sig en tvåa i en bostadsrätt. Det finns väldigt många som inte kan köpa en villa, framför inte när man är ung. Det innebär att om man vill vara kvar får man bosätta sig någon annanstans och får pendla till arbetsplatserna i Halland. Jag ska återkomma till dessa frågor senare.

Det viktiga här är att vi får ha kvar hyresrätter och en allmännytta som kan vara till gagn även för dem som söker en bostad och inte har en tjock plånbok.

Anf. 44 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! När jag var aktiv i kommunalpolitiken i Stockholm var mitt ansvarsområde bland annat bostadsfrågor. Vid den tidpunkten kunde vi ha stått och diskuterat de här frågorna och hade då betraktat dem som just frågor som nästan explicit handlade om Stockholm. Möjligen kunde vi på marginalen blanda in Göteborg och någon annan universitetsstad, kanske Uppsala. Men i huvudsak kunde vi säga att där var det slut. Det har nu gått några år sedan dess, och i dag är situationen som beskrivs i fallet Halland ungefär som jag hade kunnat beskriva Stockholm vid den tidpunkten.

Det är sant, som statsrådet säger i sitt interpellationssvar, att det inte finns något borgerligt parti eller parti över huvud taget som föreslår marknadshyror, om det nu finns någon definition av marknadshyror. Men en större del av marknadsinslag vill man ändå förespråka. På olika sätt i olika sammanhang har detta förts fram, alltifrån sådant som utredningen har föreslagit till sådant som är mer hemsnickrade modeller.

Det som det är total enighet om på er sida är just allmännyttan, som för oss har varit en av hörnstenarna för en bra bostadspolitik. Allmännyttan har nämligen stått för huvuddelen av byggandet av bostäder. Den har också garanterat att vi inte har haft för höga hyror – detta sagt om hyrorna.

Man säger att skälen till att man nu vill ändra på det här systemet är att det finns svartkontrakt och andra-, tredje-, fjärde-, femte- och sjättehandsuthyrningar i Stockholm och att allt beror på ett felaktigt hyressystem.

Det kanske är så, statsrådet Odell, att det inte byggs tillräckligt många bostäder och inte har gjorts på många år. Förutsättningarna har varit knepiga när det har gällt att bygga bostäder. Jag säger inte att vi har gjort allting rätt, men det lilla som vi hade i verktygslådan tidigare är nu fullständigt borta när det gäller att bygga nya hyresrätter. Det som jag tycker är anmärkningsvärt är att allt som vi hade tidigare numera är borttaget.

Man säger också att man vill slå vakt om hyresrätten. Det har jag hört ministern säga ett antal gånger, och det har vi diskuterat i den här kammarken ett antal gånger. Men samtidigt gör man ingenting för att visa att det här är viktigt, att det här ska leva vidare. Man ger ingen olja för att försöka öka bostadsproduktionen, för att kunna slå vakt om rimliga hyror

och hela den diskussionen, utan det överlåter man åt marknaden att hantera i framtiden.

Fru talman! Det är beklagligt att vi återigen står här i en bostadspolitisk debatt i denna kammare och får konstatera att vi har en regering som i princip inte säger någonting. Man har inga verktyg. Man avslutar med att säga: Nej, vi ska inte ha någon diskriminerande lagstiftning.

Det vore nästan sensation om man skulle erkänna det. Det är klart att ingen föreslår en diskriminerande lagstiftning i Sveriges riksdag. Man kunde åtminstone säga åt vilket håll man vill gå, men inte ens det kan statsrådet få fram. Det finns ingen bostadspolitik i vårt land med den nya, borgerliga regeringen.

Anf. 45 EGON FRID (v):

Fru talman! Hyreslagstiftningen är en oerhört viktig del av bostadspolitiken, bostadsminister Mats Odell. Vi får flera möjligheter att diskutera marknadshyror, marknadsliknande hyressättningssystem och det ord som Mats Odell kanske mest gillar att använda, nämligen efterfrågestyrd hyressättning, med hänvisning till att Hyresgästföreningen själv har tagit fram det systemet och därför ska vi acceptera det. Det finns naturligtvis inget bättre system än den framförhandling av hyrorna som sker mellan parterna på bostadsmarknaden.

Jag tycker att det är viktigt och angeläget att påpeka vilken lagstiftning vi har när det gäller hyressättningssystemet och vad regeringen gör. Den statliga bostadspolitiken är oerhört väsentlig för sluthyran. Då handlar det om att minimera de negativa effekterna av marknadsanpassade hyressättningssystem. Som föregående talare har sagt är tillgången på hyresrätter starkt avgörande för vilken hyresnivå vi får.

Regeringen och Mats Odell gömmer sig bakom att betalningsförmågan är så stor i Stockholm och säger att då finns det skäl att höja hyrorna. Sedan tror man också att man ska kunna finansiera byggandet av hyresrätter med höjda hyror. Det är riktigt att den stora betalningsförmågan i Stockholms innerstad är kostnadsdrivande på hyresnivån. Det finns naturligtvis många hyresvärdar som är intresserade av att få del av den hyreshöjningen. Det kommer däremot inte att leda till att det byggs en enda ny lägenhet centralt i Stockholm.

Mats Odell vet mycket väl att en stor del av hans egen väljarbas – vi vet från väljarundersökningar att de har stött kd i valen – riskerar att behöva flytta ut från Stockholms innerstad på grund av att de inte har råd att betala hyrorna.

Jag vill också dra en annan parallell mellan den här debatten och andra intressanta debatter som rör hyressättningspolitiken. Det gäller neutraliteten mellan upplåtelseformerna. Att ha en bra neutralitet minskar trycket på de kostnadsdrivande marknadsanpassade hyressättningssystemen som vi kommer att få ta del av mer och mer med regeringens och Mats Odells politik.

Mats Odell har två partikamrater som är ordförande i två allmännyttiga bostadsbolag i Skaraborg, Arnold Cedving i Götene och Dan Hovskär i Falköping. I dagarna vädjar de till regeringen om rätt för bostadsbolag att göra avdrag för räntekostnader. Hyresgäster som i dag betalar räntekostnader via hyresavin får 42 procents högre räntekostnader än den som lånar till eget boende. Det här visar den snedvridna neutraliteten

Prot. 2008/09:12

14 oktober

*Svar på
interpellationer*

eller avsaknaden av neutralitet mellan upplåtelseformer. Det skulle vara ett exempel på att regeringen tar ansvar för att minska trycket på hyreshöjningar och vara till gagn för alla som efterfrågar hyresrätten och låga hyror som är möjliga att betala.

I övrigt får vi möjlighet att fortsätta diskutera hyressättningspolitiken. Vi vet inte ännu vilka förslag som kommer i den proposition som vi väntar på.

Anf. 46 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det är alltid intressant att diskutera bostadspolitik här i kammaren, inte minst med de debattörer som jag har framför mig.

Positionerna är ganska lika dem som har funnits tidigare. Låt oss konstatera att regeringens politik på det här området kommer att ges till känna när vi lägger fram en proposition med anledning av den utredning som ursprungligen beställdes av Mona Sahlin och som sedan har fått tilläggsdirektiv.

Det har förekommit många samtal om detta, och folk har varit oroad. Men jag vågar ändå säga att jag, som kristdemokratiskt statsråd, har drivit igenom en ändring av den konstruktion som tidigare fanns i det här landet för fastighetsskatt. Den drev människor från hus och hem. Hundratusentals hushåll var oroliga över om de skulle ha råd att bo kvar på grund av att fastighetsskatten hela tiden ökade. Det har vi lyckats ändra på. Tror Alf Eriksson och ni övriga att jag som bostadsminister skulle gå med på en ordning som gör att de som nu bor i hyresrätter skulle hamna i samma situation och känna samma oro som vi nu har lyckats undvika för folk som bor i egna hem? Det vore ett politiskt självmord att göra detta. Det kommer inte att ske.

Fru talman! Jag strävar efter en bred uppgörelse som vi redan kan se framskynta i Sveriges Kommuner och Landstings styrelse, som representerar ägarna till de allmännyttiga bostadsföretagen. Det finns också en möjlighet att komma framåt i Sabos styrelse på en väg som jag skulle vilja säga redan har beträffats i ett antal kommuner. Mest tydlig är den här tendensen i Malmö med den så kallade Malmömodellen som hyresgäst-rörelsen i Malmö tillsammans med Malmö Kommunala Bostadsbolag har utformat. Den har gjort att det byggs mer. Man tar till vara de preferenser som hyresgästerna har. Man delar in staden i olika områden och frågar: Var tycker du att det är mest attraktivt att bo? Vilket läge i fastigheten är mest attraktivt? Hur värderar du servicen där du bor?

Där låter man hyresgästernas egna värderingar av detta ligga till grund för den hyressättning som man gemensamt gör. Den förhandlar man sig fram till.

Hur det än blir när vi har läst alla remissvar och allting kommer det att vara en hyra som förhandlas fram mellan hyresgäströrelsen och fastighetsägarna som kommer att gälla i hyresrätterna framöver. Det kommer att vara en hyra som kommer att motsvara hyresgästernas värdering av sin bostad, och det tror jag är väldigt viktigt att säga. Men vi kan inte nu gå in på hur det här exakt ska utformas.

Sedan sägs det en hel del bra och spännande saker. Jag vet inte hur bra det är när Börje Vestlund säger att det inte finns någon bostadspolitik hos den här regeringen. Vi får väl se. Vi har genomfört ett antal förändringar. Den regering som ni alla tre stödde lämnade efter sig en del be-

kymmer, bland annat 200 000 människor i bostadskö bara här i Stockholm. Hur bra var det på en skala?

Börje Vestlund var inne på att bostadsköerna växer. Det är alldeles riktigt. I början av den förra mandatperioden, 2002, var det 62 kommuner som angav att det var bostadskö. När vi sedan kom till 2006 var 122 kommuner som anmälde att de hade bostadsbrist. Det är ingen riktigt bra grund att ha ett sådant eget betyg om man vill vara konsult åt den här regeringen när det gäller hur vi bör utforma vår politik.

Fru talman! Jag hoppas ändå att vi tillsammans ska hitta en bred lösning över blockgränserna som kan hålla över flera mandatperioder framåt och som kan skapa bättre förutsättningar för att det ska byggas fler hyresrätter i Sverige.

Anf. 47 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Jag blir inte speciellt lugnad när jag hör minister Mats Odell använda fastighetsskatten som exempel på att han kommer att värna de fattiga i det här samhället. Det fanns en begränsningsregel när det gällde fastighetsskatten som ni glömde bort då och som ni fortfarande har glömt. Ingen betalade mer än 4 procent av sin inkomst i fastighetsskatt såvida man inte hade skyhöga taxeringsvärden.

De som tjänade på den affären var de som har riktigt dyra fastigheter och bor i storstadsområdena. De har tjänat på den här affären, och är det dem som Mats Odell vill gynna med en ny hyreslagstiftning blir det knepigt.

Problemet är ju att det finns för få billiga hyresrätter för att bland annat ungdomar ska kunna skaffa sig sin första bostad. De har det jättekämpligt. Då måste vi se till att det här kommer till stånd och att inte, som signalerna från utredningen i våras antyder, hyrorna i åtminstone de attraktiva områdena successivt ska öka. Annars får vi ett segregerat boende.

Jag har pekat på att vi till och med kan få ett boende som är segregerat inom ett helt län. För vad är det som händer i Halland, och händer redan i dag? Jo, det är, som jag nämnde i mitt tidigare anförande, att folk med bra utbildning inte får jobb i länet eftersom de inte är efterfrågade där men är efterfrågade utanför länets gränser. De pendlar alltså ut. Och de som ska serva de människor som har det relativt gott ställt får inte råd att bo i Halland eftersom priserna drivs upp. Skulle den här utredningens förslag genomföras skulle det bli mycket värre, och då skulle det bli så att länet byter befolkning morgon och kväll. Det är konsekvenserna om vi inte klarar av det här.

En annan svår konsekvens blir det för dem som bor där i dag i ett någorlunda attraktivt läge. De kan vara förtidspensionerade eller pensionärer men bor på fel ställe, så att säga. De bor för bra, och hyrorna drar iväg. Då kan de inte klara sig. Ska de behöva flytta, eller har ministern tänkt sig att de ska kompenseras för sina höjda bostadskostnader om de inte kan klara att bo kvar på det ställe där de bor i dag?

Det här är inget skräckscenario som jag drar upp, utan det här är konsekvenserna om man genomför de förslag som finns. Jag skulle vilja att ministern säger i dag att han inte kommer att genomföra de här förslagen som innebär att vi får en press uppåt på hyrorna med en sådan marknadsinriktning som fanns i utredningens förslag.

Prot. 2008/09:12
14 oktober

Svar på
interpellationer

Jag kan tillägga att det är precis likadant med behovet av studentbostäder. Det skulle vara förödande för de ungdomar som ska gå på våra högskolor om det här förslaget skulle genomföras, för de skulle inte heller ha råd att bosätta sig i närheten av sin studieort utan skulle förmodligen få välja en annan studieort.

Anf. 48 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Vi har en förmåga att alltid hamna i Stockholmsproblematiken när vi diskuterar bostadspolitik. Ibland behövs det verkligen. Jag är väldigt glad över att vara från Stockholm och jag är väldigt glad över att prata om Stockholm, men ibland har debatten en förmåga att bli lite ensidig. Men jag tycker att det är ett bra exempel på detta som Alf Eriksson tar upp om det vackra Halland och de väldigt natursköna miljöer som säkert hyresgäster kan uppskatta. Det kan också innebära att det här inte behöver handla om det man brukar slänga sig med i debatten, nämligen att det kommer att vara skillnad mellan hyrorna i Rinkeby och på Östermalm. Jag tror att vi är ganska överens om att man behöver ha någon form av skillnader, men det som är allvarligt är när det här börjar sprida sig och man får det här i princip överallt, vart man än kommer. Det är så att vi måste ha ett generellt hyressystem.

Jag ser fram emot att vi ska kunna hitta en bred överenskommelse om hyrorna. Jag tror att det är just en sådan fråga där det är av oerhörd vikt att inte just hyressystemet ändras vid ett maktskifte. Vi får väl välkomna det initiativet och hoppas att vi ska kunna nå en bred överenskommelse i denna fråga, för det här är viktigt, och det brådskar.

Sedan slänger ministern, som vanligt i den här typen av debatter, ur sig att det var så många som stod i bostadskö. 225 000 sade han att det var när vi regerade. Det var i alla fall 175 000 i valrörelsen 2006, men det är möjligt att det ökade med 50 000 personer direkt när det borgerliga regeringen tillträdde. I alla fall är det 275 000 som står i bostadskö i dag. Det har aldrig förmedlats så lite lägenheter. Kan det bero på just den misslyckade bostadspolitiken?

Ministern säger att vi får se när det gäller bostadspolitiken. Ja, just det! Vi hade hoppats få se någonting under detta år. Det är två år till nästa val. När ska man genomföra sin bostadspolitik som ska lösa de problem som vi har stått här i kammaren och påtalat under två år? Vi kanske får stå här ett år till – kanske ännu längre.

Anf. 49 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Börje Vestlund välkomnar en bred överenskommelse. Jag tror också att det är helt nödvändigt att vi får det. Det här är en typ av fråga där man inte kan ha kast fram och tillbaka. Det var ju det som var bekymret med den förra politiken, när det ibland sattes in subventioner och ibland drogs tillbaka och byggföretagen satt och väntade på vilka subventioner som skulle komma nästa gång.

Jag tror att det är viktigt att nu skapa stabila förutsättningar där det inte finns subventioner direkt till byggföretagen. Ska vi subventionera några här så är det hushållen och de människor som ska bo i husen.

Det talas om billiga hyresrätter. Det går inte att bygga billiga hyresrätter. Vi har haft en enorm uppgång i byggkostnaderna under den här perioden. Jag kan berätta för er här att den utredning som har gjorts

också visar hur stor del av byggkostnadsuppgången som beror på borttagna subventioner. Det är en mycket liten del. Det är 20 procent av ökningen som beror på detta. I genomsnitt har kostnaden ökat från ungefär 1 200 kronor per kvadratmeter till 1 700 kronor per kvadratmeter. Huvuddelen av det är helt andra saker än borttagande av produktionssubventioner och räntesubventioner. Det är i stället fördyrade byggkostnader i form av byggherrekostnader och kostnader för byggmateriel.

Vi har haft en överhettning på byggmarknaden som vi nu ser håller på att klinga av. Jag tror att de projekt som har lagts i malpåse under den här perioden och kanske också under den turbulens som vi nu ser på de finansiella marknaderna kommer att tas fram igen när det har lugnat ned sig och byggföretagen har lite mindre orderingång. De kommer då att räkna på de projekt som kommer ut. I dag har vi den situationen att man inte ens får in anbud på ett antal ställen när man försöker bygga. Vi får alltså ha lite perspektiv på detta.

Bekymret som ligger bakom både Alf Erikssons interpellation och det Egon Frid och Börje Vestlund tar upp är ju att det bakåt i tiden har byggts alldeles för lite. Jag ska inte skylla enbart på Socialdemokraterna, men faktum är att det här i Sverige under ungefär 30 års tid har byggts hälften så mycket som i våra grannländer. Det är därför våra ungdomar nu inte hittar bostäder. Det är också därför som det krävs att vi inför spelregler som är fasta och stabila, som man har i vår omvärld, så att inte byggföretagen sitter och väntar på vilken typ av subventioner som ska komma från statens sida.

Jag tror också att en viktig sak här är att vi tittar på vad det är som vi inte har i Sverige men som finns i de andra nordiska länderna. Ja, det är en upplåtelseform som kallas för ägarlägenheter, och det är någonting som vi i dag har utrett och som förhoppningsvis kommer att införas den 1 april kommande år. Då blir det inte bara stora fastighetsägare som kan investera i bostäder. Det kan vara den som vill spara till att kanske köpa ett par lägenheter och investera i detta. Vi får en helt ny upplåtelseform och en ny form för att satsa på att bygga. Man behöver inte satsa på att ta hela risken och bygga ett helt hyreshus, utan man kan investera i två, tre, fyra eller kanske fem lägenheter – vad vet jag. Men det blir alltså möjligt att få större investeringar i bostäder.

Det är faktiskt så att det handlar om att få människor av kött och blod och företag att vilja bygga hyresrätter och att vilja behålla dem och förvalta dem så att de är hyresrätter. Hyresrätten är en hörnsten i en aktiv jobbpolitik. Du måste kunna hitta en hyresrätt där du får ett nytt jobb. När du får en studieplats måste du kunna hitta en hyresrätt där du kan bo. Du ska inte behöva köpa.

Tyvärre har vi i Sverige byggt hälften så mycket som i våra nordiska grannländer. Det är därför, mina vänner, som vi behöver en ny politik, och jag hoppas att vi här kan samla oss runt den och hitta en minsta gemensam nämnare som vi tror kan hålla i många år framöver.

Anf. 50 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Det kom till slut en punkt där jag är helt överens med statsrådet Odell, nämligen att det utan hyresrätter till rimliga priser inte finns någon möjlighet att bedriva en effektiv arbetsmarknadspolitik. Var ska de varslade människorna ta vägen när de söker nytt jobb om det inte

finns några bostäder? I regel finns det inga bostäder där jobben finns och där jobben tar slut finns det gott om dem. Om man då sitter med sin villa eller bostadsrätt och försöker sälja den samtidigt som några hundra – beroende på ortens storlek – blir varslade är det inte särskilt kul. Låt oss vara överens om – och det är en viktig signal utåt – att hyresrätten är oerhört viktig för att vi ska kunna få en fungerande rörlighet på arbetsmarknaden. Det är ett fundament.

Jag noterar att statsrådet inte vill lugna dem som är oroliga när det gäller utvecklingen med marknadshyror, eller åtminstone den tendensen; det är något han inte vill höra på. Utredningen föreslår att man ska ge hyresgästerna klart besked om att det inte blir några chockhöjningar så att de tvingas flytta från sina bostäder. Senast i dag har jag talat med pensionärer som är oroliga över vad det kommer att innebära för dem. De bor i ett attraktivt läge och klarar med dagens hyressättning av det, men de är mycket oroliga för framtiden. Ge dem ett besked så att de blir lugna och kan sova gott i sina fina bostäder!

Anf. 51 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag tycker att det har varit en konstruktiv diskussion där vi enats om att vi måste göra någonting. Vi måste hitta mekanismer som gör att det finns fler som vill investera i och bygga hyresrätter, fler som vill behålla dem och inte känner att de så fort som möjligt vill överlåta dem till hyresgästerna för att de ska kunna bilda bostadsrättsföreningar.

Jag har med mig statistik, fru talman, över hur medelpriset på överlåtelse av bostadsrätter har utvecklats. Det är Statistiska centralbyrån som tagit fram den. Om vi tittar på Hallands län, som nämnts i debatten, ser vi att under den förra mandatperioden, 2002–2006, ökade priset på bostadsrätter i Hallands län med 158 procent. Vad beror det på? Jo, det beror på att det byggdes alldeles för lite under den perioden. Efterfrågan möttes inte av utbudet, och det är den mekanismen som vi gemensamt måste gripa oss an.

Vi kommer aldrig att kunna subventionera fram bostäder till över 200 000 människor i Stockholmsområdet. I stället måste vi hitta en mekanism som gör att det börjar fungera såsom det gör i länder med ett större utbud. I våra nordiska grannländer bygger man betydligt mer än i Sverige, och där är det fastighetsägarna som står med mössan i hand och försöker hyra ut till hyresgästerna eftersom utbudet är större än efterfrågan. Därmed har hyresgästens ställning kraftigt stärkts. På grund av att det under 30 års tid byggts så lite i vårt land är förhållandet hos oss det omvända. Människor går nästan i graven med ett förstahandskontrakt. Där ligger själva fundamentet.

Jag hoppas, som sagt, att den goda anda som vi upplevt här i dag också ska kunna manifesteras i att vi över blockgränserna hittar en gemensam mekanism som vi tror på och som kan bilda utgångspunkt för att det byggs betydligt mer i Sverige framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

Kammaren beslutade kl. 16.03 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

9 § Svar på interpellation 2008/09:21 om bostadsbrist och trångboddhet

*Svar på
interpellationer*

Anf. 52 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Egon Frid har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att det ska byggas fler hyresrätter till rimliga hyror till alla som har behov av en bostad och för att miljonprogrammets hyresbostäder ska renoveras. Dessutom undrar han om jag är beredd att verka för att boendeplaneringsåtgärder, som syftar till att uppnå blandade upplåtelseformer, riktas till verkligt segregerade, icke marginaliserade bostadsområden.

Jag vill inledningsvis understryka att det inte är som Egon Frid påstår att avskaffandet av produktionssubventionerna orsakat den senaste tidens nedgång i byggandet av hyresrätter. Jag har i en tidigare debatt hänvisat till en enkät som ställts till byggherrar i Skåne, och önskemål om statliga stöd fanns inte med bland de fem viktigaste hindren för byggandet av nya bostäder. I den snabbanalys som SABO tog fram i september framkom att de avskaffade produktionsstöden bara representerar en mindre del av hyreskostnadsökningen på nyproducerade lägenheter. I stället är det höjda räntor och produktionskostnader som framför allt kan förklara varför det blivit så dyrt att bygga hyreslägenheter. Att produktionskostnaderna ökat så dramatiskt är givetvis bekymmersamt, och Statskontoret har därför fått i uppdrag att titta närmare på vad denna utveckling beror på.

Hyresrätten är en viktig boendeform och det är min övertygelse att den har en framtid – om vi ger den förutsättningarna. I betänkandet *EU, allmännyttorna och hyrorna* framkommer olika förslag på under vilka förutsättningar de kommunala bostadsföretagen kan bedrivas i framtiden samt på hur hyressättningssystemet kan förändras så att en bättre fungerande hyresbostadsmarknad uppnås. Vi har nu tagit del av remissvaren och frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Det är i detta sammanhang viktigt att påpeka att regeringen inte har någon ambition att lägga förslag som leder till marknadshyror eller som tillåter att hyrorna stiger så kraftigt att människor får svårt att bo kvar. Ett fungerande bruksvärdessystem är ett viktigt skydd för hyresgästerna mot oskäligen höjningar och för att de ska känna trygghet inför framtida boendekostnader.

Många av miljonprogrammets bostäder står nu inför upprustningsbehov, vilket innebär en stor utmaning för ägare och förvaltare av dessa bo-

städer. Det kan givetvis vara svårt att inom ramen för acceptabla hyresnivåer och traditionella finansieringsupplägg kunna få ekonomin att gå ihop när så stora upprustningsinsatser krävs. Mot den bakgrunden ser nu Statens bostadskreditnämnd över aktualiteten och tillämpbarheten av sådana alternativa modeller för finansieringssamverkan mellan olika aktörer som utnyttjas i många länder inom främst infrastrukturområdet, men också i annan byggverksamhet.

Jag vill dock poängtera att ansvaret för att vårda sin egendom och sitt kapital ligger hos den enskilde fastighetsägaren, vare sig denne är en privatperson, en bostadsrättsförening, ett privat företag eller ett kommunalt bostadsföretag. Det kan knappast vara en statlig angelägenhet att subventionera fastighetsägare som har möjlighet att rusta upp. Men det kan knappast heller vara statens ansvar att ge stöd åt dem som inte i tid tagit tag i detta. Det skulle ge en signal om att den som inte tar sitt ägaransvar får statliga subventioner. Avskaffandet av snedvridande subventioner för bostadsbyggande ska inte ersättas av lika snedvridande och orättvisa subventioner för ombyggnad och upprustning.

Boendesegregation kan bidra till att öka känslan av utanförskap och vidga de sociala och etniska klyftorna i samhället. Det är därför mycket angeläget att stärka integrationen i boendet. Att öka blandningen av upplåtelseformer kan vara ett sätt att bidra till en minskad segregation. Av bland annat detta skäl avser regeringen att föreslå regler som gör det möjligt att införa så kallade ägarlägenheter i nyproduktion. Ägarlägenheter kan sannolikt bidra till att öka rörligheten och mångfalden på bostadsmarknaden, även i områden som i dag domineras av egnahem.

Men för att bryta utanförskapet är det centralt att ge människor ekonomisk möjlighet att efterfråga den bostad de vill i det område de vill. Därför fokuserar regeringens politik på att förbättra förutsättningarna för de människor som i dag inte har denna möjlighet. Regeringens satsningar inom jobbpolitiken skapar förutsättningar för fler personer att etablera sig på arbetsmarknaden. Jobbavdraget stärker hushållens ekonomiska förutsättningar att efterfråga bostäder. Hyresgarantier och förvärvsgarantier underlättar för dem som av olika skäl har svårigheter att etablera sig på bostadsmarknaden.

Herr talman! Genom dessa insatser har regeringen skapat goda förutsättningar för människor att skaffa sig den bostad de vill i det område de vill, vilket leder till ett minskat utanförskap och en ökad mångfald på bostadsmarknaden.

Anf. 53 EGON FRID (v):

Herr talman! Jag vill tacka bostadsminister Mats Odell för svaret. Jag vill också ge bostadsministern en liten eloge. Svaret jag fått på interpellationen andas lite mer förståelse än vad som varit fallet tidigare. Mats Odell har tagit lite mer intryck av problemet. Som vi alla känner till är insikt om problemet ett första steg till förändring. Därför tycker jag att bostadsministern ska få kredit för det.

Upprinnelsen till interpellationen är att Vänsterpartiet regelbundet besöker förorter och bostadsområden som kännetecknas av segregation, inneslutningseffekter och utestängning på tre platser i landet. Vi är regelbundet ute och träffar boende och lyssnar till deras problematik. Utifrån

det har vi dragit slutsatsen att ens arbete – eller ens arbetslöshet – avgör ens adress. Sådan är verkligheten i landets storstäder i dag.

Samtidigt som klyftorna ökar sker också en ökning av bristen på billiga hyreslägenheter. Följderna av detta blir fortsatt segregation, inneslutning och utestängning. Full sysselsättning är naturligtvis ett viktigt mål för att hjälpa människor till en bättre inkomst, men vi är tyvärr långt ifrån det i dag.

Jag vill kommentera några av de saker som ministern har berört i svaret.

Produktionsstöden kan och ska vi fortsätta att diskutera. Jag vill bara konstatera och säga att borttagningen av produktionsstöden utgör en betydande del av fördyringen av byggandet av hyresrätter, 20 procent. Men naturligtvis är räntebidragen och räntekostnaderna för ett bostadsprojekt i dag den avgörande delen.

Anledningen till att vi har tagit upp dessa frågor och anser att det är ett statligt ansvar är att det är människor som drabbas i de här områdena. De drabbas genom att det inte finns bostäder och att det blir dyra hyror. I dag vilar naturligtvis ett stort ansvar på ägarna, allmännyttan och bostadsföretagen, att komma till rätta med sina renoveringsbehov och genom det kommunala bostadsförsörjningsansvaret bygga lägenheter att bo i för människor i kommunen.

Men här har vi ett statligt ansvar, som ytterst vilar på Mats Odell, för att det ska byggas fler hyresrätter till rimliga hyror och för att man ska kunna renovera dagens hyresrätter till rimliga priser som inte drabbar den enskilde hyresgästen.

Ett bestående intryck från Hammarkullen, som vi besökte för några veckor sedan, var att de goda ambitioner som bostadsbolaget hade för att renovera området direkt drabbade de enskilda hyresgästerna så mycket att vissa var tvungna att flytta från sina lägenheter och flytta in till sina grannar, sin släkt eller sina vänner, vilket spädde på trångboddheten ytterligare i området. De målgrupper som vi vill värna har inte möjlighet att efterfråga hyresrätter i området. Det är den krassa verkligheten i dag, och regeringen har ansvar för detta.

Anf. 54 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag vill tacka Egon Frid för en bra debatt. Vi har regelbundet debatter här i kammaren. Jag tror att vi lär oss att förstå varandra undan för undan ju mer vi har möjlighet att samtala om de här frågorna.

Det är i varje fall min erfarenhet att interpellationsdebatterna har gjort att vi har tonat ned retoriken och alltmer börjar nå en gemensam analys av vari problemen består. Det kan leda till en dialog som i bästa fall leder till att vi ser lösningar på problemen på samma sätt.

Egon Frid tar upp renoveringsbehovet i förortens hyresbostäder. Han tar också upp att villaförorter är homogena samtidigt som storstädernas innerstäder är oerhört segregerade. Östermalm i Stockholm, Askim i Göteborg och Bunkeflo i Malmö är resultatet av det strukturella förtryck som upprätthåller det svenska klassamhället.

Det är naturligtvis stora ord som reflekterar Egon Frids partihemvist. Man kan fråga sig varför Egon Frid och hans parti aktivt deltagit i arbetet som lett fram till detta. Det är trots allt så att det har vuxit fram successivt även under perioder som med aldrig så goda intentioner att motverka

detta har funnits under en tidigare majoritet. Det är seglivade och svåra mekanismer vi har att hantera.

Vi kan fråga oss: Hur bra är det för Rosengård, Bergsjön och Tensta att de helt domineras av hyresrätter? Vi kan likaväl fråga oss: Hur bra är det att Östermalm och de andra orterna är ganska homogena? Hur bra är det för låginkomsttagare och svenskar med utländsk bakgrund att vara hänvisade till en upplåtelseform, hyresrätten?

Jag vet inte om Egon Frid liksom Socialdemokraterna har närmat sig uppfattningen att det till och med kan vara bra att det finns människor som äger sina bostäder i de områdena. Det skulle vara intressant att höra hur Egon Frid ser på det. Är det ett sätt att ha en större mångfald av upplåtelseformer i de områden som Egon Frid nämner i sin interpellation?

I så fall har vi ändå på något sätt nått varandra. Vi kan kanske hitta former för att inte behöva bilda stora bostadsrättsföreningar som kommer att vara väldigt svaga och ha nästan huvuddelen av de boende som hyresgäster. Det vore bättre att göra som flera av de stora kommunala bostadsföretagen vill och i stället låta dem som verkligen vill äga sina lägenheter bilda ägarlägenheter där de kommunala bostadsföretagen har kvar huvudansvaret.

Det skulle vara intressant att höra om vi har närmat oss på den punkten.

Anf. 55 EGON FRID (v):

Herr talman! Min resonabla ton beror på att jag vill att Mats Odell ska ta intryck och se sitt ansvar för att vara med och hjälpa till att ändra på alla de problem som finns. Därför är det också viktigt att vi ska kunna resonera om de problem som finns.

Sedan är frågan vilka lösningar Mats Odell väljer att komma med. Nya spekulationsformer i form av att låna till och äga sin bostad är inte aktuellt för den grupp människor som jag problematiserar och som jag i interpellationen refererar till utifrån verkligheten.

De klarar inte ens med sin nyvunna inkomst från ett eget arbete de utgifter som hushållet har i form av dyra hyror och omkostnader som det innebär att leva. Det kan inte vara en lösning för den gruppen att låna till att köpa och äga sin bostad. Vi talar om helt andra grupper.

Det vi ser i Stockholm i dag är naturligtvis positivt, nämligen att man säger nej till fortsatt ombildning till bostadsrätter. Vi slår vakt om hyresrätten som upplåtelseform. Sedan vet ministern likaväl som många andra att Vänsterpartiet är för blandade upplåtelseformer.

Det är vad vi eftersträvar. Vi hänvisar till att den mest segregerade orten är den som saknar inslag av hyresrätter. Vi menar att regeringen måste ta ett ansvar och vidta åtgärder för att det ska byggas hyresrätter i kommuner som i dag inte har hyresrätter.

Vi har exempel på sådana kommuner i landet. Det är diskriminerande att man inte släpper in grupper av människor som efterfrågar hyresrätter utan månar om sin homogena struktur. Det är inte rimligt. Det måste vi ändra på.

Det är positivt att Mats Odell ser det långsiktiga ansvar som vår allmännyttan har i kommunerna. Det handlar om att ta ett långsiktigt ansvar för investeringar över tid. Då måste vi också få lugn och ro inom bostadsmarknaden.

Det handlar om att Mats Odell lovar att allmännyttan får finnas kvar och att Mats Odell förväntar sig att varje kommun ska ha en allmännytta som ska ta ett långsiktigt ansvar för ägande av bostadsföretag, nyproduktion och renoveringar.

Det är också positivt att Mats Odell tittar på olika lösningar. Man kan vara med och medfinansiera för att få ihop renoveringskalkyler där det krävs att man renoverar och där man nyproducerar.

Det finns olika lösningar. Investeringsstödet är en oerhört viktig del i detta. Vi vet att räntebidraget har en mycket avgörande roll för att få till möjligheten för allmännyttiga bostadsföretag i kommunen.

Det är oerhört viktigt att värna den enskilde medborgarens rätt att få en bostad till rimlig hyra för att kunna bo och leva i sin kommun.

Anf. 56 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det är intressant att Vänsterpartiet nu lägger över tyngdpunkten på att oroa sig för dem som bor i villaområden. Även om de är segregerade visar alla undersökningar att de boende är oerhört nöjda med sitt boende. Jag skulle nog om jag var i Vänsterpartiets och Egon Frids kläder intressera mig mer för alla de hundratusentals människor som bor i totalsegregerade områden med enbart hyresrätter.

Egon Frid säger att ägarlägenheter innebär nya spekulationsformer. Det är ganska intressant. Innebär det att om man äger en lägenhet är det spekulat, men om en privatperson äger hyresfastighet med hundra hyreslägenheter är det inte spekulat? Jag tror att Egon Frid ska försöka att komma upp till ytan i de ideologiska föreställningarna och betrakta verkligheten med friska ögon. Jag tycker faktiskt att det är på gång. Det gläder mig väldigt mycket.

Fundera lite på det. Är det spekulat om en person, en familj, äger en lägenhet? De kommer kanske från ett land där de har bott och ägt sin lägenhet. De känner: Nu har vi fått fast mark under fötterna. Nu vill vi äga vår lägenhet. Ska de då tvingas flytta från dessa områden? Vore det inte bättre att det fanns möjlighet att där känna den trygghet som många känner när de äger sin bostad?

Anf. 57 EGON FRID (v):

Herr talman! Nu vill bostadsministern medvetet missförstå mig. Vi värnar naturligtvis de hundratusentals människor som saknar rätten att få en bostad över huvud taget och framför allt en hyresrätt som de i högsta grad efterfrågar.

Vi värnar de grupper av människor som bor trångbott. Det gör de i en sådan omfattning som varken ministern eller jag själv skulle acceptera till vardags. Människor tvingas att bo under de förhållandena på grund av att inte få en bostad.

De har inte råd att efterfråga en bostad. Det finns inga bostäder. De är hänvisade att bo hos sin släkt. Renoveras det en bostad i bostadsområdet blir den så dyr att de inte har möjlighet att efterfråga den.

Då kommer någon annan, som har betalningsförmåga, och får den lägenheten. Det är väl gott och väl att det kommer en ny hyresgäst till området, men de grupper som främst och allra bäst behöver bostaden har inte möjlighet att efterfråga den.

Prot. 2008/09:12

14 oktober

*Svar på
interpellationer*

Vi kan prata mycket om vad som är bostadsspekulation. Det handlar till syvende och sist om hur regeringen jobbar med att understödja olika upplåtelseformer och olika boendeformer. Vi värnar neutralitet mellan upplåtelseformerna. Vi har inget emot upplåtelseformer som behandlas på ett neutralt sätt, och i dag är det hyresrätten som missgynnas som upplåtelseform. Om vi ska få ned priserna på lägenheter och möjligheter att producera lägenheter till låga kostnader och med låga hyresnivåer är det oerhört viktigt att vi har en neutralitet gentemot hyresrätten. Det är också ett ansvar som ministern har.

Anf. 58 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Problemet på den svenska bostadsmarknaden är att det under ca 30 år har byggts hälften så mycket som i vår omvärld på grund av den bostadspolitik som har förts.

Nu försöker vi ändra på det. Jag är glad för de samtal som jag för med Egon Frid och många andra i den här kammaren om bostadsfrågor. Jag tycker att det här är värdefullt. Jag lär mig av Egon Frids argument. Vi börjar förstå varandra mer, och det tror jag är en förutsättning för att vi också kanske så småningom kan hitta gemensamma tag för hur vi ska kunna lösa de här frågorna även om vi ideologiskt står en bit ifrån varandra. Vi ska kunna lösa dem på ett bra sätt och hitta långsiktigt hållbara lösningar som håller över mandatperioderna och som gör att det blir stabila villkor för dem som ska investera i hyresrätter och andra upplåtelseformer framöver. Jag tror att det då behövs en mångfald. Jag är glad att Egon Frid även om han inte säger det rakt ut ändå nog tycker att det är någonting som vi skulle kunna pröva.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2008/09:10 om regeringens principer för investeringar i infrastruktur

Anf. 59 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Ibrahim Baylan har frågat mig vilka principer för finansiering av statlig infrastruktur som vägleder statsrådet samt på vilken grund statsrådet har gjort ställningstagandet att vissa kommuner, regioner och trafikanter men inte andra ska vara med och betala för statliga vägar.

Bakgrunden till interpellationen är den kommunala medfinansieringen av statliga projekt i regeringens förslag till närtidssatsning på vägar och järnvägar som regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2009.

Jag vill inledningsvis erinra om att samverkan i form av bland annat medfinansiering mellan staten och lokala och regionala parter inte är någon ny företeelse vad gäller infrastruktur. Detta har skett sedan länge, inte minst under tidigare socialdemokratiska regeringar. Jag vill också nämna att projektet E 18 Hjulsta–Ulriksdal som är med i närtidssatsningen och som nämns i interpellationen har medfinansiering med ca 700 miljoner från Stockholms stad.

Regeringens ambition är att öka volymen åtgärder i långsiktsplanerna genom att den statliga satsningen kombineras med finansiering från andra intressenter. I proposition 2008/09:35 *Framtidens resor och transporter – infrastruktur för hållbar tillväxt*, som regeringen överlämnade till riksdagen den 30 september 2008, är medfinansiering en viktig del. I propositionen framhålls att väl fungerande infrastruktur och kommunikationer är en angelägenhet för såväl stat som kommuner, landsting, företag och resenärer. Regeringen ser därför positivt på ett ökat gemensamt ansvarstagande för åtgärder inom transportinfrastrukturen. De förbättrade möjligheterna till medfinansiering som regeringen eftersträvar förändrar inte den grundläggande ansvarsfördelningen mellan statliga och kommunala aktörer för samhällets infrastruktur. Jag vill därmed också framhålla att medfinansiering är en frivillig uppgift för företag, kommuner och landsting som de fattar beslut om själva. Det är viktigt att beslut om medfinansiering kommer fram genom lokala och regionala diskussioner och överenskommelser.

Samtidigt som staten i grunden har ett övergripande ansvar för väghållning respektive banhållning på statliga vägar och järnvägar finns ett brett intresse från lokala och regionala aktörer att påverka planering och utformning av samhällets infrastruktur. Regeringen ser gärna att denna typ av samarbeten ökar eftersom ett gemensamt ansvarstagande bidrar till en optimal utformning av investeringarna och till att de genomförs när det passar i tiden med andra åtgärder. Intresset för olika former av medfinansiering vill regeringen ta till vara genom att på olika sätt underlätta genomförandet av olika åtgärder. Detta gör också att de statliga medlen kan användas till fler insatser totalt.

Medfinansiering kan ske på olika sätt, bland annat i form av kommunala bidrag och som brukaravgifter i form av vägavgifter för exempelvis finansiering av nya vägbroar eller trängselskatt. Trängselskatten i Stockholm beräknas ge ett överskott på mer än 500 miljoner kronor årligen som ska användas till väginfrastruktur. Utöver de medfinansierade projekten i närtidssatsningen finns bland annat en avsiktsförklaring från Göteborgs stad och Västra Götalandsregionen om medfinansiering av en ny älvförbindelse i Göteborg med brukaravgifter. Det pågår även förhandlingar om medfinansiering av ytterligare projekt.

För att underlätta medfinansiering föreslår regeringen i propositionen om kommunala kompetensfrågor (prop. 2008/09:21) utökade befogenheter från den 1 mars 2009 för kommuner och landsting att lämna bidrag till byggande av vägar och järnvägar, även om projektet ligger utanför det egna området och om det finns särskilda skäl. Med särskilda skäl menas att projektet ska ha regional nytta för ett större område än en enskild kommun samt medföra markant förbättrade kommunikationsmöjligheter i området. I infrastrukturpropositionen har regeringen aviserat att Vägverket, Banverket och Sjöfartsverket regelmässigt ska pröva möjligheterna till medfinansiering främst i samband med att underlag tas fram inför planering och beslut om genomförande av infrastrukturobjekt.

Vid prioriteringen av olika projekt, till exempel i den nu aktuella närtidssatsningen, är det en rad faktorer som vägs samman inför beslut varav förekomsten av medfinansiering är en faktor som inte isolerat kan bestämma prioriteringen. Andra faktorer är samhällsekonomisk nytta, planläge samt lokal och regional prioritering. När beslut sedan fattas om vilka

åtgärder som ska prioriteras sker en sammanvägning av olika beslutsunderlag för att skapa en effektiv och väl fungerande helhet. Detta tillvägagångssätt kommer också att gälla satsningar som prioriteras i den kommande åtgärdsplaneringen.

Anf. 60 IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Den här diskussionen är oerhört viktig eftersom regeringen är på väg att genomföra ett systemskifte när det handlar om finansieringen av den svenska infrastrukturen. Behoven av en god och väl fungerande infrastruktur är stora i vårt land, inte minst av det enkla skälet att vi är nio miljoner människor fördelade på 450 000 kvadratkilometer. Det gör att tillgången till vägar och järnvägar och annan viktig infrastruktur är en god förutsättning både för människors rörelsefrihet och för vår ekonomiska tillväxt.

Man skulle kunna säga att infrastrukturinvesteringar tillsammans med investeringar i forskning och utbildning är de kanske viktigaste insatserna som det offentliga kan göra för en långsiktigt hållbar tillväxt i vårt samhälle. Därför är det med oro som jag ser den här förändringen ske. Jag menar att den kan riskera att också innebära en försämring.

Vi menar att det är viktigt att hålla isär de uppgifter som kommuner och landsting respektive stat har. Staten har ett ansvar för den övergripande statliga infrastrukturen både när det gäller vägar och järnvägar och annan viktig infrastruktur. Kommunerna har naturligtvis ett ansvar för kommunal infrastruktur men också för att tillhandahålla en god förskola, en god grundskola, en god äldreomsorg med mera. Det är också det som huvudsakligen har varit regeln tidigare.

Visserligen är det sant att det vid några enstaka tillfällen har varit så att kommuner har gått in där den kommunala nyttan har varit tydlig. Det är också det som har varit den bärande principen. Men nu lägger regeringen fram förslag som visar att det är något helt annat som är på gång. Det gäller både det som vi såg i närtidssatsningen och framför allt den infrastrukturproposition som regeringen har lagt fram för riksdagen. I praktiken innebär de förslag som regeringen har lagt fram att det är den kommun och den region som är rikast och som har råd att lägga ut pengar för statlig infrastruktur som kommer att gå före i prioriteringen, som det heter.

Jag blir också förvånad när regeringen skriver i sin proposition att många intressenter har uttryckt intresse för att finansiera utveckling av infrastruktur tillsammans med staten. Min konkreta fråga till Åsa Torstensson är: Exakt vilka är dessa intressenter som står i kö för att betala statlig infrastruktur?

Hur ser infrastrukturministern på risken att förändringen i infrastrukturpolitiken leder till sämre kvalitet i skola, förskola och äldreomsorg när kommuner och landsting känner sig nödgade att gå in med medfinansiering och måste ta de pengarna från nödvändig kärnverksamhet som sjukvård, äldreomsorg och skolor? Det är min andra fråga.

För det tredje: Hur ser infrastrukturministern på risken att den nya principen slår sönder helheten i den svenska infrastrukturen? Hur kan man hålla ihop helheten när det är den som kan betala för sig som får en viktig investering gjord? Det handlar om ett väl fungerande transportsystem för hela Sverige.

Anf. 61 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Vi har fått svar av infrastrukturminister Åsa Torstensson att huvudprincipen ska vara att staten ska stå för de stora och angelägna infrastrukturprojekten men att man släpper in medfinansierare när de är intresserade. Hon var noga med att betona att ansvar och beslut ligger ute hos kommuner och landsting.

Finns det inte, precis som Ibrahim Baylan tar upp, en uppenbar risk att kommuner och landsting känner ett tvång att få fram de miljoner eller miljarder som krävs för att få till stånd en viktig järnvägs- eller vägsträcka därför att annars kommer ett annat projekt på något annat ställe gå före? Det tycker jag att minister Torstensson ska svara på och inte bara säga att detta är en liten del i den totala bedömningen. Man trycker hårt på det, åtminstone i den budget som har lagts fram och i den infrastrukturproposition som har lagts fram.

Vänsterpartiets svar på detta är att vi i stället vill ha en investeringsbudget. Vi har drivit det sedan några år tillbaka. Vi får ganska snabbt höra att så kan man inte agera med statens finanser, utan huvudprincipen ska vara att man direktbetalar och direktavskriver och undantaget att man lånar till en investering.

Det är en märklig ordning som inte finns i någon annan ekonomi. När stora företag gör stora investeringar brukar de antingen ha eget kapital att använda eller kombinera det med någon typ av upplåning. Ska man bygga en stor fabrik är det svårt att hosta upp det direkt ur kassan. När hushåll ska göra stora investeringar är det ganska vanligt att man har någon typ av långsiktig avbetalning av till exempel det egna huset. När kommuner bygger skolor är det också ganska vanligt att man får göra någon typ av investeringsbudget. Det finns en skillnad på drift och investering.

Argumentet brukar vara att om vi bygger något med lånade pengar eller betalar av under en avskrivningstid låter vi kommande generationer betala det i stället för att vi ska betala det nu. Om man bygger en järnväg som kan brukas i 50 år, är det då rimligt att bara den årskull som ser järnvägssträckan bli klar ska bära hela kostnaden? Menar ministern att det bara är den årskullen som har nytta av järnvägssträckan?

Min andra fråga handlar om medfinansiering. På vilket sätt är det bättre eller mindre ekonomiskt oansvarigt om en kommun eller ett företag tvingas låna pengar för att göra en investering för att kunna vara med och medfinansiera? Jag har inte hört OPS, offentlig privat samverkan, nämnas här. Men om ett företag går in och bygger en järnvägs- eller vägsträcka finns det en uppenbar risk, chans eller möjlighet att man gör en upplåning för att göra investeringen och hoppas få en avkastning under 20–40 år.

På vilket sätt är det mindre oansvarigt att vi genom krav på medfinansiering tvingar kommuner, landsting och företag att låna upp pengar för att satsa i infrastruktur när ministern själv har sagt att huvudansvaret ligger på staten? Varför ska vi kräva av andra att göra något som vi själva säger är en omöjlig åtgärd?

Anf. 62 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Det är viktiga frågor som Ibrahim Baylan ställer, och det är glädjande att se statsrådets svar.

Prot. 2008/09:12

14 oktober

*Svar på
interpellationer*

Ibrahim Baylan bekymrar sig för ett eventuellt systemskifte. Jag håller med om att det är ett stort systemskifte vi gör. Det viktigaste som sker nu, herr talman, är att denna regering har beslutat att fylla i alla de hål som fanns tidigare när löften utställdes, men inga pengar kom till. Det är det stora systemskifte som sker i och med denna infrastrukturproposition. Att pengarna sedan inte räcker till allt är en annan sak.

Regeringen gör klokt i att inte binda sig till en enda investeringsform, nämligen att staten ska betala allt. Man ska låta pröva, precis som man gör i många andra länder, om det finns alternativa lösningar som är bättre. Vi kan inte vara alldeles tvärsäkra på att både investeringar och drift i statlig regi alltid kommer att vara allra klokast. Därför är det klokt att öppna för denna möjlighet.

Ibrahim Baylan och Peter Pedersen tar upp en annan sak, nämligen risken för att de rikaste kommunerna kan gå före i kön. Ja, vad är det som har skett, herr talman? Norrtälje kommun förskotterar pengar för att staten inte hjälper till att projektera deras väg. Borås har lagt massor av pengar på väg 40. På järnvägssidan läste vi alldeles nyligen att Piteå och Skellefteå kommuner är villiga att gå in med 200 miljoner kronor i likviditet för att prioritera Norrbottenstrasse när staten inte räcker till.

Vad är detta annat än att försöka köpa sig före i kön? Jag klandrar inte de kommuner som gör detta. Det är klart att när det bara har blivit löften och inga pengar blir det en sådan desperation att man är villig att gå in i nästan vad som helst för att lösa problemen. De kommuner som gör detta ser verkligen problemen på sin hemort.

Vi kan alla vittna om att det finns många problem. Jag brukar ta exemplet, som statsrådet och jag har diskuterat, nämligen ”röda korset” i Vallentuna. Det får inte heller några pengar. Det kallas röda korset för att det är rött från alla håll vid alla tillfällen.

Till Peter Pedersen vill jag säga att riksdagen för många år sedan gick ifrån att skilja på investeringsbudget och driftbudget. Jag tror att det var ett klokt beslut.

När Peter Pedersen säger att det är orimligt att man ska betala allt med nuvarande pengar skiljer han inte på den likviditet man tar ut just nu och de kostnader man lägger ut över många år. Vi betalar inte allt omedelbart. Kostnaden sprids ut över ett stort antal år. Jag tror för min del, herr talman, att det bästa sättet att gagna framtida generationer och låta dem slippa betala mer än de behöver är att använda de pengar som finns tillgängliga just nu på effektivaste sätt. Det är det viktigaste i detta sammanhang.

Anf. 63 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag uppskattar att denna diskussion förs. Vi har ett stort tryck på och ett stort behov av infrastruktur i alla delar av landet. Det beror på att det finns många löften från den tidigare regeringen som man är besviken på att de inte har fullföljts. Det är viktigt att vi återigen för upp diskussionerna och de beslut vi fattar om infrastruktur till en nivå som gör att vi känner tilltro till det partnerskap som måste finnas i fråga om den lokala, regionala och nationella prioriteringen.

Jag vill också säga att den bästa principen för hållbara infrastruktur-satsningar naturligtvis är att vi har koll på finanserna. Med ordning och reda på finanserna vet vi vad vi kan avsätta varje år. Det är det bästa

ansvaret för kommande generationer. Därför har regeringen valt att göra saker i tur och ordning. Först var det jobben. Nu har vi råd med dyra reformer. Det har varit avgörande för regeringen att de är ambitiöst och fullständigt finansierade. Det är en viktig princip för mig och regeringen att det är en ram som är fullständigt finansierad.

Frågan om vilka principer som ska gälla kan snabbt gå tillbaka till Ibrahim Baylan och Socialdemokraterna. På vilka principer gav ni löften om infrastruktursatsningar i det här landet? Att medvetet gå till riksdagen med en infrastrukturproposition där det saknas 58 miljarder, vad är det för principer? Det är oerhört principlöst. Det leder naturligtvis till brutna löften och en planering som är omöjlig att fullfölja. Det är den situationen vi befinner oss i i dag.

Svaret till er båda är att huvuduppdraget för finansieringen ligger på den nationella nivån och ska så göra. Jag tror att det är värdefullt att se att vi genom att skapa möjligheter för medfinansiering kan ge utrymme för ytterligare 30 miljarder som naturligtvis kommer alla till del.

Det är också intressant att Ibrahim Baylan talar om vikten av att särskilja kommunens ansvar och statens ansvar. Mig veterligen är det Socialdemokraterna som har skapat förutsättningar för Stockholms stad och Stockholms län att vara medfinansiär i stora infrastrukturprojekt. Det har pågått ganska länge i Stockholm. Där kan man, om någonsin, hänvisa till att det är en större kommun som har getts möjlighet att skapa utrymme för sin infrastrukturutbyggnad.

Det skapas inte ett tvång, Peter Pedersen. Min egen erfarenhet säger att det inte är någon risk när vi går in i detta nya arbetssätt. Jag har så många dialoger och diskussioner. Det är avgörande för mig att de mått och steg som tas när det gäller medfinansiering kommer underifrån. De ska vara kommunalt och lokalt beslutade.

Motala har skapat ett underlag där man lokalt förankrat är beredd att gå vidare med brukaravgifter för att skapa förutsättningar att få in ett antal miljarder som en del av infrastruktursatsningen. Den har man väntat på i så många år i Motala.

Anf. 64 IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Sveriges kommuner och landsting har ju, i likhet med det övriga samhället, gått in i en lågkonjunktur. De prognoser som kommer från organisationen Sveriges Kommuner och Landsting visar att vi under de närmaste åren kan förvänta oss allt större bekymmer för den kommunala ekonomin med allt fler kommuner och landsting som kommer att ha svårt att klara alla engagemang och åtaganden när det gäller sjukvården, skolan, äldreomsorgen och förskolan – allt det som är välfärdens kärna.

Budskapet från den borgerliga regeringen är att förutom dessa utmaningar och de bekymmer som en lågkonjunktur för med sig ska staten lämpa över kostnaden för den statliga infrastrukturen. Så tolkar jag det som Åsa Torstensson säger.

Det ska handla om frivillighet, men vi vet alla att sanningen är att många kommuner har känt sig tvingade att bidra med finansiering för att investeringen över huvud taget ska bli av.

Varför är det på det viset? Det har ju inte varit brist på resurser de senaste åren för staten. Den borgerliga regeringen fick efter valet 2006 ta

Prot. 2008/09:12
14 oktober

Svar på
interpellationer

över en ekonomi som var i uppåtgående med stora överskott i statens kassa. Dessa överskott har använts framför allt för skattesänkningar för landets mest välbärgade. Därmed finns det uppenbarligen inte tillräckligt med resurser för att göra viktiga investeringar i infrastrukturen som ju är oerhört viktig för Sveriges tillväxt och framtid.

Nu är budskapet att man ska lämpa över kostnader. Det kläs i fina termer som frivillighet och att det ska komma underifrån. I grund och botten handlar det bara om en sak, nämligen att lämpa över kostnader på kommuner och landsting.

Hur realistiskt är detta, infrastrukturministern? Är det verkligen realistiskt att förvänta sig att Sveriges kommuner och landsting, när de går in i en väldigt hård ekonomisk tid, som den vi har framför oss, också ska tvingas plocka fram pengar för att investera i statlig infrastruktur?

Jag återkommer till min första fråga.

I infrastrukturpropositionen skriver ni att många intressenter har uttryckt intresse för att finansiera utvecklingen av infrastruktur tillsammans med staten. Exakt vilka är de? Jag har hittills inte sett några företag stå i kö med sedelbuntar för att finansiera statlig infrastruktur. Vi lär knappast få se det när vi går in i en lågkonjunktur där det varje dag haglar varsel om uppsägningar.

Jag har inte heller märkt den entusiasmen hos kommunerna. Man känner sig som sagt möjligtvis tvungen. Helst hade man naturligtvis satsat pengarna på att till exempel höja kvaliteten i skolan med fler lärare, inte färre som det blir med Åsa Torstenssons politik.

Jag återkommer till min principiella fråga.

Hur ser infrastrukturministern på risken att man tappar helheten i ett läge där det blir auktionering och man auktionerar ut infrastrukturinvesteringar och där det är den som har råd och den som kan gå in med kommunal medfinansiering som får infrastrukturinvesteringen? Man tappar helheten för ett hållbart trafik- och transportsystem som håller ihop i hela vårt land.

Anf. 65 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! När Gunnar Andrén talar blir man något förvirrad. Först säger han att det är positivt att staten har lagt ihop drift och investering. Det kan man ju säga, men varför är det speciellt positivt i just den här ekonomin?

Å andra sidan ondgjorde sig Gunnar Andrén över att kommunerna redan i dag tvingas till förskottering.

Vi tycker också att det är fel. Vi gillar inte det systemet. Vi tycker att staten ska ta det fulla ansvaret för nationell infrastruktur, oavsett om den finns i Stockholm, Degerfors eller Arjeplog. Det ska inte vara betalningsförmågan utan den enskilda kommunen som ska avgöra.

Åsa Torstensson kommer med det vanliga snacket att vi måste ha ordning på finanserna. Är det någon som tycker att vi inte ska ha ordning på finanserna? Vi har aldrig ifrågasatt det. Vi ska ha fullständig finansiering, säger Åsa Torstensson. Självfallet ska vi ha fullständig finansiering.

Jag kan konstatera att Vänsterpartiets budgetmotion är fullständigt finansierad. När vi lägger fram våra förslag som svar på er infrastrukturproposition kommer de att visa att vi har betydande möjlighet att göra

kloka investeringar eftersom vi har ett annat system. Det handlar inte om att vi har några sedelpressar som drar i gång.

Om alla fungerade och diskuterade som ni skulle vi inte ha någon finanssektor över huvud taget och inga skulle behöva låna av varandra. Man skulle samla på hög i ladorna och madrasserna. När man fått ihop en tillräcklig hög går man och köper ett hus eller bygger en fabrik.

Det handlar om att långsiktigt finansiera sådant som man kommer att använda under lång tid. Jag har fortfarande inte fått svar på den viktiga frågan: Varför är det okej att vi får in lånade pengar via medfinansierare, men uteslutet med en investeringsbudget för egen del?

Åsa Torstensson skakar på huvudet. Jag vill upplysa om att många kommuner har svårt att leva upp till 2 miljarder i medfinansiering totalt och för Citybanan som fördelas på en massa kommuner, om man inte lånar pengarna eller skär ned på en viktig verksamhet i kommunen, inte minst med tanke på att statsbidragen fryser eller inte räknas upp i tillräcklig grad. Pengarna ska ju fram.

Anf. 66 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! När det gäller medfinansiering råkar jag bo i en del av landet, där också Ibrahim Baylan tidigare har bott, där vi är ganska vana vid att bidra till investeringar i infrastrukturen. Det har varit en förutsättning för väldigt många stora trafikprojekt under den socialdemokratiska och vänsterpartistiska eran. Så är det med den saken.

Låt mig under den korta talartid som jag har kvar diskutera den omvända situationen, Peter Pedersen, som jag försökte använda, nämligen att det inte är helt lätt att bortse från att när kommuner blir desperata när det inte finns pengar blir de angelägna om att förskottera för att kunna genomföra och projektera olika delar. Vi har sett det i Norrtälje, Nynäshamn, Borås och på många andra ställen.

Allra sist måste jag ändå, efter att ha suttit i finansutskottet i dag, säga något om Vänsterpartiets budgetmotion. Det är klart att man får väldigt mycket mer pengar kvar till statens utgifter om man gör som Vänsterpartiet har gjort, nämligen att ta väldigt djupa grepp i medborgarnas plånböcker. Det är fråga om ohyggligt många miljarder. Man säger bara att det är staten som ska ha dessa pengar. Men de tas ju någonstans ifrån. Det finns inga sedelpressar, utan man måste faktiskt ta dessa pengar någonstans ifrån. Peter Pedersen kan fundera på det till ett annat tillfälle. Varifrån kommer alla de ytterligare miljarder som Vänsterpartiet har och som gör att man kan bygga mer? Någonstans kommer de ifrån, men inte från några sedelpressar.

Anf. 67 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Låt oss ta upp detta med principer, Ibrahim Baylan. Min princip är att de ramar som vi avsätter för infrastruktur fram till 2021 består av riktiga pengar. Detta är fullt finansierat. Men vad är det för principer som du och Socialdemokraterna har haft, Ibrahim Baylan? Jo, det är de principer som jag möter runt omkring i landet. Det är en massa löften. Men redan när ni gick till riksdagen var det ofinansierat. Vad skapar det för förutsättningar för kommuner runt omkring i landet som planerar för att skapa jobb och bättre företagarklimat i tron att statens roll

Prot. 2008/09:12

14 oktober

Svar på
interpellationer

som finansär av stora infrastrukturprojekt ska fullföljas? Det är precis det som inte har skett.

Låt oss blicka mot väster, mot Göteborg. De åtgärder som vi nu vidtar på E 45:an mellan Trollhättan och Göteborg sker genom att vi tillför 800 nya miljoner till ett projekt som ni försökte kalla för ett kraftfullt paket. Ni plockade bort 13 olika projekt runt omkring i landet. Det tvingades ni naturligtvis till eftersom ni inte hade finansiering för de planer som ni gick till riksdagen med. Men dessutom räckte det inte eftersom detta var underfinansierat från början. Det är socialdemokratiska principer när man talar om att skapa förutsättningar för infrastrukturbyggande runt omkring i detta land.

Jag tror att det är oerhört avgörande att vi faktiskt skapar en mycket tydlig dialog mellan den lokala, den regionala och den nationella nivån just, Peter Pedersen, för att göra rätt prioriteringar. Det skapar inga krav eller risker när det gäller att kommuner ska hamna i det läge som du säger, för det är den kommunala nivån som själv avgör om man vill vara delaktig eller inte.

Garanten när vi skapar förutsättningar för medfinansiering är att det till exempel som i Motala eller i Sundsvall kommer förslag om att man ska vara överens om att införa brukaravgifter. Framför allt blir det den tunga trafiken som får betala en ny bro eller en ny förbifart.

Är ni mot brukaravgifter? Är ni mot att vägtrafiken betalar för transporterna? I så fall är det nya och intressanta uppgifter som jag inte har uppfattat tidigare.

Sedan kan det vara intressant att ställa följande fråga till Ibrahim Baylan: Är ni och Vänstern överens om att hitta nya tricksanden där man inte håller sig till budgettak och att man vid ny finansiering av infrastruktursatsningar skickar räkningen till nästa generation? Eller är det med Miljöpartiet som ni krok ar arm, där ni inte tänker lägga några pengar till väginfrastruktur runt omkring i detta land? Det är ganska intressant att få veta vilka principer det är som gäller för Ibrahim Baylan.

Anf. 68 IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Nu handlar denna interpellationsdebatt inte om Vänsterpartiets budgetalternativ, eller för den delen om den infrastrukturmotion som vi kommer att lägga fram under någon av de närmaste dagarna som svar på regeringens proposition. Denna debatt handlar om vilka principer som vägleder regeringen när man ska finansiera viktiga infrastruktur.

Herr talman! Jag måste säga att det som Åsa Torstensson försöker sig på är väldigt dåligt och till och med en usel bluff. Här försöker hon nämligen ge sken av att hon kan garantera att pengarna för den ram som den här regeringen sätter upp för de närmaste 12–13 åren fram till 2021 redan är avsatta. Sanningen är att det tas på anslag ur varje årsbudget. Men ingen av oss – om det inte visar sig att Åsa Torstensson har en riktig spåkula som kan se alla år fram till dess – kan säga hur utvecklingen kommer att vara under de närmaste elva åren. Det kan bli som det har varit på senare år att kostnadsutvecklingen fullkomligt exploderar, där vi har en inflation i landet på 2–3 procent i allmänhet men där anläggningskostnaderna inom infrastrukturuområdet ökar med 17–20 procent. Så kan det vara. Då kommer Åsa Torstenssons usla bluff att bli väldigt tydlig. Åsa Torstens-

son, du gör nämligen på exakt samma sätt som tidigare regeringar har gjort: Du lägger fram en plan och en ram. Sedan ska den ramen finansieras ur varje årsbudget ända fram till periodens slut. Allt annat snack är alltså usel bluff.

Jag återkommer till min huvudfråga och anledningen till denna interpellation. Exakt vilka principer är det som vägleder regeringen? Är budskapet från Sveriges borgerliga regering att när det sägs upp lärare eller personal i förskolan ute i kommunerna beror det på att den svenska borgerliga regeringen tvingar kommunerna att ta pengar från viktiga välfärdstjänster för att betala statlig infrastruktur? Är det budskapet, Åsa Torstensson?

Anf. 69 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Ibrahim Baylan, den bästa principen för kommuner och landsting är att veta hur många miljarder som regeringen lägger i infrastrukturpropositionen, alltså riktiga pengar och en riktig nivåhöjning.

Vet inte Ibrahim Baylan att det i den proposition som Socialdemokraterna gick till riksdagen med var mycket tydligt angivet att 57,8 miljarder var ofinansierade? Precis så står det i propositionen. Det är naturligtvis en oerhört stor skillnad att gå till riksdagen med en budgetram som anger exakt hur stor nivåhöjningen är. Det är en oerhört stor skillnad.

Men inte desto mindre är jag den första att efter mina resor runt om i landet bekräfta att jag vet vilka behov som finns när det gäller drift och underhåll och nyinvesteringar på både väg och järnväg. Det är därför som jag öppnar för medfinansiering om det finns ett sådant intresse.

Verken ges också i uppgift att ständigt i samtal föra dessa dialoger för att skapa förutsättningar för att ytterligare miljarder förs in för finansiering av framtida vägar och järnvägar. Det är oerhört intressant att föra dessa samtal och att lyfta in detta till diskussion.

Men den viktigaste principen är att man vet vad ramen är. Det finns inga krav och inget tvång att det ska vara medfinansiering. Det är ett mycket öppet förhållningssätt, där vi ska skapa ett regelsystem som gör att också svenskt näringsliv kan vara medfinansiär med riktiga pengar in i systemet om det finns ett sådant intresse. Men då krävs det att vi ändrar lagstiftningen och fullföljer den utredning som Ibrahim Baylan själv tillsatte för att hitta former för kommunerna att vara medfinansiärer.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2008/09:18 om klimatet, miljön och väginvesteringarna

Anf. 70 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Ibrahim Baylan har frågat miljöministern hur han menar att väginvesteringar kan leda till en bättre miljösituation.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Klimatfrågan är en global angelägenhet av största betydelse, och Sverige ska vara pådrivande genom internationella insatser och genom egna

Prot. 2008/09:12
14 oktober

*Svar på
interpellationer*

åtgärder. Kostnadseffektiva lösningar – främst koldioxidskatten – bör stå i fokus för att största möjliga effekt ska nås.

Sverige har lyckats reducera utsläppen av växthusgaser till relativt låga nivåer i många samhällssektorer, med undantag av transportsektorn där utsläppen ökat med 12 procent mellan år 1990 och år 2007. Transportsektorn svarar för ca 30 procent av de svenska utsläppen av växthusgaser.

Trafikverken och Sika fick den 15 maj 2008 i uppdrag av regeringen att kartlägga vilka potentialer som finns för överflyttning av gods och passagerare mellan trafikslagen som bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser och till energieffektivisering och som bedöms kunna vara samhällsekonomiskt lönsamma. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2008 och kan därmed utgöra ett underlag för åtgärdsplaneringen.

För att minska utsläppen av koldioxid från transportsektorn behövs en ökad användning av ny teknik – energieffektiva fordon och transportmedel och en övergång till förnybara drivmedel, främst genom en väl avvägd koldioxidskatt. Det måste också vara attraktivt för resenärer och transportköpare att i större utsträckning välja klimatteffektiva alternativ. Genom att använda generellt verkande styrmedel, till exempel skatter på fossila drivmedel eller handel med utsläppsrätter, skapas incitament för de nödvändiga förändringarna.

Regeringen kommer i december 2008 att i en klimatproposition lämna förslag om åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser och främja en effektiv energianvändning.

Ibrahim Baylans påstående att regeringen vill ge mindre anslag till järnvägen är felaktigt. Regeringen har i budgetpropositionen för 2009 föreslagit en närtidssatsning på infrastrukturen. För Banverket innebär detta en ökning av anslagen med 1,1 miljarder 2009 och sedan ytterligare 0,5 miljarder 2010. Anslagsökningen ska bland annat användas till angelägna förbättringar av järnvägstrafiken i Västsverige och i Skåne. Medel finns också till att genomföra förbättringar för att möta det svenska näringslivets behov av bättre järnvägstransporter, till exempel på Bergslagsbanan och på Kust-till-kust-banan Emmaboda–Karlskrona. Vidare ingår handikappanpassning av ett antal järnvägsstationer.

Närtidssatsningen innebär även en anslagsökning på vägsidan. Här går en relativt stor del av satsningen till att säkerställa att pågående projekt som tidigare varit underfinansierade verkligen kan färdigställas. Det handlar om utbyggnaden av väg 73 från Västerhaninge till Nynäshamn och om E 45:an mellan Älvängen och Trollhättan. Bland övriga vägprojekt i närtidssatsningen kan nämnas nya förbifarter i Umeå, Sundsvall och Motala där ett av de viktigaste motiven är att kunna minska genomfartstrafiken och den därtill hörande miljöbelastningen i stadskärnorna. Vidare satsar regeringen på bättre vägförbindelser till hamnarna i Trelleborg och Göteborg, vilket kommer att stärka sjöfartens roll när det gäller godstransporter.

Det finns således direkta positiva miljöeffekter av både järnvägs- och vägprojekten i närtidssatsningen. Jag ställer därför inte upp på Ibrahim Baylans resonemang om att väginvesteringar per automatik är dåliga för miljön. Sverige är ett avlångt land som har behov av både bra vägar och bra järnvägar. Det är i sammanhanget dessutom viktigt att känna till att

mer än hälften av alla kollektivtrafikresor sker med buss. En satsning på förbättrade vägar är därmed också en satsning på kollektivtrafiken.

Närvidssatsningen innebär nya resurser till Vägverket och Banverket till projekt som kan startas under 2009 och 2010 – detta för att snabbt få effekt på både väg- och järnvägsstandarden.

Anf. 71 IBRAHIM BAYLAN (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Naturligtvis hade jag sett fram emot att få diskutera detta med miljöministern, men frågan är överförd till statsrådet Torstensson. Den här gången låter jag mig nöja med svaret eftersom vi också debatterar detta på fredag i den allmänpolitiska debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2008/09:4 om IT-företags investeringar i Sverige

Anf. 72 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Luciano Astudillo har frågat näringsministern hur hon avser att verka för en förändring av FRA-lagen, i syfte att förbättra investeringsklimatet i Sverige.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Lagen om signalspaning antogs av riksdagen den 18 juni 2008. Alliansen har därefter kommit överens om tillägg till signalspaningslagen som ytterligare förstärker både det personliga integritetsskyddet och rättssäkerheten genom att tydligare reglera och skapa förbättrade möjligheter till kontroll av signalspaningen.

Förslagen är ett resultat av ett beredningsarbete inom Regeringskansliet och går längre än vad riksdagen gav till känna i och med sitt beslut den 18 juni i år. Samtliga alliansriksdagsgrupper har eniga ställt sig bakom förslagen.

Informationen i det globala nätet är tillgänglig för en mängd aktörer i olika länder. I praktiken är det omöjligt för en operatör – oavsett vilket land den verkar i – att garantera sina kunder att ingen utom adressaten ska kunna ta del av deras kommunikation. De förhållanden som interpellanten tar upp som särskilt missgynnande för Sverige är således företeelser som gäller hela det globala nätet.

Anf. 73 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Först vill jag tacka försvarsministern för svaret. Interpellationen var egentligen ställd till näringsminister Maud Olofsson då den i första hand handlar om Sveriges rykte som IT-nation.

Det är allmänt känt att den borgerliga regeringen har hanterat signalspaningslagen oerhört slarvigt. Det har lett till att viktiga investeringar riskerar att gå förlorade, inte minst inom IT-branschen, och därmed också en rad arbetstillfällen på området.

Prot. 2008/09:12
14 oktober

*Svar på
interpellationer*

I det läge som Sverige befinner sig i och med tanke på den konjunktur som vi nu går in i är alla jobb viktiga, så jag hade väl hoppats på att få ha en affärsmässig diskussion med Maud Olofsson om konsekvenserna av signalspaningslagen. Men hon väljer att passa. Det i sig är allvarligt, tycker jag.

Sverige har genom sin öppenhet och genom en målmedveten satsning på bredband och IT ett mycket gott anseende ute i världen. Redan i dag är det här en viktig del av vår tillväxt, och redan i dag sysselsätts 270 000 människor inom branschen. År 2007 var det i runda slängar 105 miljarder kronor i investeringar på det här området. Därför tycker jag att det är allvarligt att näringsministern väljer att passa detta till försvarsministern och att hantera detta enbart som en fråga om signalspaningslagen. Frågan är bredare ställd än så.

Men för att ändå rekapitulera FRA-debatten i våras och i somras kan det sägas att det här är det kanske största misslyckandet, det största misstaget, som den borgerliga regeringen är ansvarig för. Vi har en borgerlig regering som hade två möjligheter, alltså inte bara en, att hitta en blocköverskridande uppgörelse om signalspaningslagen. Men man tog aldrig chansen.

Det som därefter hände är modern politisk historia – den så kallade inpiskningen av olikttänkande i den borgerliga gruppen här i riksdagen. Statsminister Fredrik Reinfeldt ingrep själv brutalt mot den unge Karl Sigfrid. Näringsminister Maud Olofsson pressade sina unga ledamöter till tårar. Borta var det lyssnande ledarskapet. Borta var de glada och positiva tillmälen till de unga kamraterna och kollegerna. Signalspaningslagen skulle till varje pris fås igenom.

Herr talman! Låt mig ändå återgå till vad den här debatten egentligen handlar om. Den handlar om de förhållanden som den här lagstiftningen innebär för möjligheterna till investeringar inom en för Sverige viktig bransch. Tolgfors säger lite nonchalant i sitt svar att förhållandena nu inte är ”särskilt missgynnande” för vårt land.

Då måste jag fråga Tolgfors om följande:

Ätta chefer för bolag som tillsammans har 85 procent av den svenska bredbandsmarknaden varnar i en gemensam artikel för att risken finns att investeringar flyr från Sverige. Har de fel?

Och försäljningschefen för Invest in Sweden Agency säger att de får tydliga besked från flera stora företag inom IT-branschen om att dessa inte längre vill satsa här i Sverige. Har också han fel?

Den borgerliga regeringen har i en illa dold reträtt i början av det här riksdagsåret gjort en rad förändringar i förslaget. Då vill jag fråga: Vilken dialog har skett med den här så viktiga branschen för att stilla den rädsla och oro den borgerliga regeringen spred kring signalspaning och som drabbade en så viktig bransch?

Anf. 74 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Jag förstår att Luciano Astudillo känner att han kommer in snett i den här debatten. Han kallar det för ett misslyckande att, som alliansregeringen gjorde, få igenom lagstiftningen i riksdagen den 18 juni. Det är ett misslyckande att man kan stärka och utveckla lagen med kompletteringar som gör att det blir total enighet i alliansens riksdagsgrupper. Snarare är det väl så att bollen nu har gått över till oppositionen.

Vad ska ni göra med frågan? Man har kommit överens mellan s och mp om att riva upp lagen. Sedan ska man utreda behovet av en signalspaningslag, det vill säga att man sätter Sveriges säkerhet på spel. Man är inte ens överens om huruvida det ska finnas signalspaning och en lag. Det tog 20 minuter i Almedalen innan Wetterstrand och Sahlin uttolkade överenskommelsen helt olika.

Sedan ska man utreda hur en eventuell lag ska se ut. Vi är då framme i en situation med ett antal år av ett oreglerat tillstånd där signalspaningen blir lidande därför att man inte får kabelaccess till hur trafiken i dag går. Men integriteten blir också lidande eftersom s kommer att riva upp ett trettiotal integritetsstärkande åtgärder.

Är det någonting marknaden ogillar är det osäkerhet, Luciano. ISA har också konstaterat att den här uppgörelsen förbättrar möjligheten att locka investerare från utlandet.

Vidare ingår Vänsterpartiet över huvud taget inte i någon uppgörelse med Socialdemokraterna, i synnerhet inte när det gäller FRA. De vill inte ha någon signalspaningslag alls. Vad uppgörelsen i allianskretsen har lett till är att bollen går tillbaka till Socialdemokraterna. Vad ska ni göra med lagen? Ja, nej, vet inte, kanske är de svar som vi får från oppositionen.

Så över till sakfrågan.

Signalspaning finns i ett stort antal länder och har gjort så i ett antal decennier. En del av länderna saknar lagreglering av signalspaningen, ett flertal länder har dock en sådan lagstiftning. Den svenska signalspaningen blir till skillnad från andra länders tydligt reglerad, vilket också skapar tydliga spelregler för marknaden. Är det någon osäkerhet som där finns är det vad oppositionen eventuellt vill göra med lagen om de någon gång i framtiden kommer tillbaka till regeringsmakten, oavsett konstellation.

Signalspaning mot internationella telekommunikationer går inte att undvika genom att man flyttar verksamheten från ett land till ett annat. Förhållandet för operatörer och annan IT-anknuten verksamhet i Sverige kommer inte att skilja sig från förhållandena i andra länder som bedriver signalspaning i kabel. Möjligen kommer den att bli tydligare reglerad, och den är definitivt öppnare debatterad.

De synpunkter som Luciano tar upp handlar om att det skulle finnas en oro för att företag i branschen inte skulle investera på en marknad då deras kunder kunde bli avlyssnade. Men i den överenskommelse som alliansen har presenterat finns det inte något utrymme för Socialdemokraternas gamla påståenden om massavlyssning eftersom FRA inte kommer att ha vare sig teknisk eller rättslig tillgång till hela den elektroniska kommunikation som går över Sveriges gränser. ISA har också konstaterat att investerare ogillar osäkerhet. Det är precis den osäkerheten som blir konsekvensen om man gör så som Socialdemokraterna vill, efter det att man har ställt sig vid sidan av allt seriöst arbete med signalspaningslagen. Kraven på er tiopunktlista är i praktiken uppfyllda. Fortfarande är ni emot allt och ska riva upp. Då skulle vi återgå till situationen med oreglerad signalspaning utan möjlighet för någon i branschen eller på annat håll att förutse hur en framtida reglering skulle kunna se ut.

Är det någon som kastar in branschen i en situation med osäkra spelregler är det Socialdemokraterna. Vem ska ni göra upp med, Luciano – Miljöpartiet, Vänstern, ingetdera, både–och? Ska ni ha en lag, eller ska ni inte ha en lag? Är ni klara över om ni tycker att det finns behov av en lag

Prot. 2008/09:12

14 oktober

Svar på
interpellationer

eller inte? Hur ska ni garantera att Sverige får tillgång till den information för att värna landets säkerhet som vi vet att vi behöver?

Anf. 75 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Först och främst kan jag konstatera att det är ni som sitter i regering. Det är ni som har försatt oss i den här situationen. Jag har inte alls kommit in snett i den här frågan. Bollen är fortfarande hos er. Det gäller att stilla den oro som fortfarande finns bland de viktiga IT-företagen och bland viktiga investerare, som är en viktig del i tillväxten och när det gäller den tätposition som Sverige har i den här branschen.

Nu säger Tolgfors här att landet är lugnt, vi tänker inte göra något mer. Det tycker jag är allvarligt.

Vi är inte överens om historieskrivningen, Sten Tolgfors. Ni hade flera chanser att göra upp i den här frågan över blockgränserna och föra en diskussion om hur en lagstiftning skulle se ut på det här området så att den levde upp till alla krav på integritetsskydd och rättssäkerhet. Men ni har gjort allting bakvänt. Ni har lappat och lagat, och det är ett slarvigt genomfört förslag. Det vet Sten Tolgfors. Det är väldigt få lagar i vårt land som trumfats igenom på det sättet, utan beredning, utan utredning, utan remissförfarande. Det borde den borgerliga regeringen skämmas över.

Detta är en studie i regeringsoduglighet. Det vet Tolgfors, för det är han som bär ansvaret.

I dag ska försvarsministern i första hand inte agera försvarsminister utan näringsminister. Det i sig är allvarligt och symtomatiskt. Jag hade hoppats på en rejäl diskussion om den här viktiga branschen. Maud Olofsson var här i kammaren tidigare i dag. Hon hade kunnat välja att ta debatten. Ni är alla gemensamt ansvariga för den politik som förs. Jag tycker att det är olyckligt, för det i sig är en signal att man reducerar den här frågan från att vara en viktig näringspolitisk fråga för en stor och viktig bransch i vårt land till att bara bli en fråga om en signalspaningslag och FRA:s verksamhet.

Jag vill ändå passa på och ställa regeringen till svars och ställa den ”tillförordnade” näringsministern en del frågor: Hur har dialogen förts med bredbandsbolagen och telekombranschen för att säkerställa fortsatta investeringar i Sverige? Vilka åtgärder har vidtagits för att myndigheten Invest in Sweden ska kunna verka för att Sverige ska kunna återvinna det anseende som vi hade som en framtidsinriktad IT-nation? Har man fört dialog med till exempel grundaren av e-postbolaget Momail som i början av juni utsågs till ett av världens hetaste företag inom mobilbranschen, någonting som vi ska över växa fram i vårt land? Så sent som i juli ansåg bolaget sig tvingat att flytta utomlands om FRA-lagen blev verklighet. Har ni kontaktat honom och likasinnade? Kan försvarsministern redogöra för vad regeringen gjort för att säkerställa att det goda anseende vi har som IT-nation inte går förlorat?

Anf. 76 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Alla vet hur historien egentligen ser ut. Tomas Bodström vann den interna debatten inom s över Ulrica Messing. Då gjorde Socialdemokraterna *exit* från varje seriöst försök att nå en bred överenskommelse. Man hade tidigare en tiopunktlista med krav på hur lagen

skulle se för att man skulle kunna acceptera den. Jag påstår att dessa i allt väsentligt nu är tillgodosedda. Luciano får gärna förhålla sig till den frågan och hur det egentligen ser ut med det. Likväl står Socialdemokraterna vid sidan av. Tala om bristande ansvar för landet!

Om Lucianos definition av regeringsoduglighet är att regeringen får igenom sina propositioner i riksdagen är det en nysvensk uppfinning, kan jag säga, för att definiera det begreppet.

Han har fel i sin beskrivning av beredningen. Det var visst en remiss. Han har fel i var han placerar ansvaret. Jag kan ta på mig ansvaret för mycket, men inte för beredningsprocesser som inträffade något år innan jag tillträdde som försvarsminister. Det var min företrädare Mikael Odenberg som skötte den hanteringen, han var då försvarsminister. Där- emot är jag ansvarig framåt, och då kan jag försäkra Luciano om att han kommer att få se en alldeles utmärkt beredningsprocess med möjligheter för remissinstanser och andra att säga vad de tycker innan komplette- ringspropositionen läggs fram i riksdagen.

Dessutom vill jag uppmana Luciano att läsa en artikel i Ny Teknik den 7 oktober, där ISA konstaterar att uppgörelsen, det vill säga allians- uppgörelsen, förbättrar deras möjligheter att locka investerare från utlan- det. Man konstaterar från ISA:s sida att företagen vill ha svart på vitt vilka regler som gäller. Investeringsbeslut kommer inte att fattas förrän lagen är klubbad, men det är det klubbslaget som Luciano vill gå emot och förlänga osäkerheten. ISA konstaterar slutligen att det man mest av allt ogillar är osäkerhet. Och det är precis den osäkerhet som Luciano så enträget arbetar för att återföra IT-företagen i.

Nu finns det en tydlig och säkrad majoritet, inte bara för lagen som antogs den 18 juni, för den är ju klar, utan dessutom en säkrad majoritet för kompletteringspropositionen med de ca 15 åtgärder som är till för att stärka den personliga integriteten som vi kommer att föra fram. Men så är det, att oavsett hur bra förslagen är, oavsett hur god balansen blir mel- lan effektiviteten i underrättelseinhämtningen och den personliga integri- teten ska Socialdemokraterna rösta nej, och lagen ska rivas upp. Om det ska komma en ny lag över huvud taget vet ingen. Hur en sådan i så fall ska se ut vet ingen. Vi vet inte heller om det ska finnas något integritets- skydd över huvud taget, för man ska riva upp de 30 punkter på vilka signalspaningen har stärkts vad gäller den personliga integriteten. Vi vet inte med vem man skulle återkomma med ett nytt lagförslag, därför att alla oppositionspartierna tycker olika.

Detta återspeglar sig också i Socialdemokraternas budget. Där nämns inte FRA-frågan över huvud taget. De accepterar alltså regeringens an- slagsökning för FRA helt och fullt, samtidigt som Miljöpartiet, deras nyfunna vän och bundsförvant, lägger fram en besparing på 120 miljoner på FRA nästa år därför att man motsätter sig FRA-lagen. Vänstern gör sin besparing, men Socialdemokraterna accepterar alltså regeringens budgetering vad gäller just FRA.

Nu vet vi att man ska riva upp men inte vad som kommer i stället. Det företagen också får som tydligt besked från Luciano är att osäkerhet- en ska förlängas. Det är det tillstånd som Socialdemokraterna vill hålla dem i.

Vi har en konstruktiv uppgörelse, Luciano, i alliansen, och kan på punkt efter punkt redovisa hur lagen nu kommer att kompletteras. Ni har

Prot. 2008/09:12
14 oktober

*Svar på
interpellationer*

faktiskt ingenting. Ni har inte haft någon motion under behandlingen i riksdagen. Ni har inte haft ett yrkande i utskottet. Ni har inte haft någon reservation i behandlingen i utskottet. Det enda ni har åstadkommit är att ni röstat nej i kammaren och sedan fortsatt osäkerhet.

Anf. 77 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag kommer ingen vart med att prata näringspolitik med försvarsministern här. Jag ska försöka formulera frågan så att näringsministern inte väljer att passa nästa gång.

Jag ska i och för sig ge Tolgfors ett rätt. Jag ska läsa den där artikeln från den 7 oktober. Den tackar jag för och tar emot. Men jag vill att Tolgfors också tar på sig en del av ansvaret för att nu framöver gå ut och resonera med IT-branschen, för han har ju valt att här passa i alla konkreta svar på hur man kan trygga branschens framtid och de investeringar som riskerar att gå förlorade i landet och därmed också jobbtillfällena. Det är en viktig framtidsbransch nu när vi ser andra branscher som backar i vårt land, branscher som vi var stolta över. Här har vi haft en tättposition som vi riskerar att förlora. Detta beror på – och det kan Tolgfors aldrig slingra sig ur – en regeringsoduglighet i en oerhört viktig fråga. Därav den massiva kritiken. Ni backade in i det här. Ni utredde inte frågorna ordentligt, utan har kastat fram förslag i efterhand i ett illa dolt sätt att rädda ansiktet och försöka få frågan ur världen. Men så lätt kommer ni inte undan, för traditionen är att när man lägger fram förslag som de som ni har tillsätter man utredningar. Man gör ett omtag, gör om det från början. Så fungerar det. Men det gör ni inte i det här fallet.

Signalen är tydlig genom att näringsministern väljer att vara frånvarande i en debatt om näringspolitik och IT-branschens framtid. Det är den tydliga signalen här i dag.

Anf. 78 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Jag konstaterar att vi inte har fått svar på någon punkt vad gäller vad Socialdemokraterna ska göra, med vem man ska göra det eller hur framtiden kommer att se ut. Man ska bara riva upp beslutet och sedan osäkerhet. Ni vet inte ens om det ska finnas en lag.

Vårt tydliga besked är att nu finns det klart utsagt i riksdagsbeslut den 18 juni och i alliansuppgörelsen hur den framtida regleringen kommer att se ut. Det är tydligheten och den borttagna osäkerheten som är väldigt viktig, och det framgår i den artikel i Ny Teknik som jag just lämnade över till Luciano. ISA menar att uppgörelsen, de 15 punkterna, förbättrar möjligheten till investeringar i Sverige jämfört med den tidigare situationen.

Företag ogillar osäkerhet. De vill gärna ha fasta spelregler. Det är då som Socialdemokraterna vill riva upp och ha en oregrerad eller halvreglerad situation och sedan utreda behovet av en ny lag med Miljöpartiet. Vart Vänstern tar vägen vet vi inte. Om man därefter finner att det finns behov ska man utreda hur en ny lag ska se ut med en mycket tveksam majoritet, eftersom Vänstern inte vill ha någon lag över huvud taget.

Jag har kvar och har läst det pressmeddelande som Maria Wetterstrand och Mona Sahlin sände ut i Almedalen i somras. Jag stod där och konstaterade att inom bara några minuter gjorde man helt olika tolkning-

ar av vad uppgörelsen innebar. Och Lars Ohly var också då utesluten från diskussionerna.

Sedan tycker jag att Luciano ska titta tillbaka också på den egna historiken när han angriper beredningsprocessen. Jag råkar veta att flera av de mycket integritetspåverkande åtgärder som Thomas Bodström föreslog icke föregicks av parlamentariska utredningar. Jag har återkommande den debatten med honom, men han liksom Luciano Astudillo hänvisar till att det krävs parlamentariska utredningar för att göra större förändringar. Det var inte så Socialdemokraterna själva jobbade.

Nu skapar vi en situation där vi får bort osäkerheten kring hur lagen ser ut, får bort utrymmet för spekulation och ger därmed en god grund för företag när man ska fatta sina investeringsbeslut. Väljer man den röda sidan kastas man tillbaka i en långsiktig osäkerhet igen, och det är det värsta företag vet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2008/09:12
14 oktober

*Svar på
interpellationer*

13 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2008/09:FPM14 Reducerade mervärdesskattesatser *KOM(2008)428* till skatteutskottet

2008/09:FPM15 Tobaksskattedirektiven *KOM(2008)459* till skatteutskottet

14 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2008/09:36 till socialutskottet

2008/09:37 till skatteutskottet

2008/09:43 till trafikutskottet

2008/09:44 till skatteutskottet

15 § Anmälan och hänvisning av motioner till utskott

Anmälades

3 678 motioner avlämnade under den allmänna motionstiden enligt motionsförteckning.

Kammaren biföll talmannens förslag att motionerna omedelbart skulle hänvisas till utskott enligt motionsförteckningens förslag.

16 § Bordläggning, beslut om förkortad motionstid och beslut om motionsrätt

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2008/09:42 Ändringar i vallagen m.m.

2008/09:46 Skiljemannakonventionen

2008/09:49 Utvidgning av insättningsgarantin

Kammaren biföll regeringens förslag att motionstiden för proposition 2008/09:49 skulle förkortas till måndagen den 20 oktober.

Framställningar

2008/09:RRS3 Riksrevisionens styrelses framställning angående Statligt bildade stiftelser – regeringens insyn och uppföljning

2008/09:RRS6 Riksrevisionens styrelses framställning angående Tvärvillkorskontroller i EU:s jordbruksstöd

Redogörelser

2008/09:RRS2 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Kulturbidrag – effektiv kontroll och goda förutsättningar för förnyelse

2008/09:RRS4 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Dricksvattenförsörjning – beredskap för stora kriser

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på dessa redogörelser.

Motioner

med anledning av prop. 2008/09:2 Tilläggsbudget 2 till statsbudgeten för 2008

2008/09:Fi1 av Lars Ohly m.fl. (v)

med anledning av prop. 2008/09:16 Godkännande av Dataskyddsrambeslutet

2008/09:Ju9 av Lena Olsson m.fl. (v)

med anledning av prop. 2008/09:21 Kommunala kompetensfrågor m.m.

2008/09:K1 av Berit Andnor m.fl. (s)

2008/09:K2 av Mikael Johansson (mp)

med anledning av prop. 2008/09:23 Ändrad verksamhetsform för delar av Vägverket och Banverket

2008/09:T1 av Ibrahim Baylan m.fl. (s)

2008/09:T2 av Peter Pedersen m.fl. (v)

med anledning av prop. 2008/09:27 Ökade möjligheter till andrahandsuthyrning

2008/09:C2 av Egon Frid m.fl. (v)

med anledning av skr. 2008/09:24 Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration
2008/09:A7 av Berit Högman m.fl. (s)
2008/09:A8 av Ulf Holm m.fl. (mp)

Prot. 2008/09:12
14 oktober

EU-dokument

KOM(2008)616 Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, regionkommittén och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén Grönbok om territoriell sammanhållning Att omvandla territoriell mångfald till styrka

17 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 8 oktober

2008/09:30 Kapitalförsörjning

av *Luciano Astudillo* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

den 9 oktober

2008/09:31 Konsekvenser av en avveckling av Sveriges deltagande i Arianeprogrammet

av *Peter Jonsson* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

den 10 oktober

2008/09:32 Demokratiskt inflytande och kontroll över finanskapitalet

av *Jacob Johnson* (v)

till finansminister Anders Borg (m)

den 13 oktober

2008/09:33 Utveckling av friskolor

av *Marie Granlund* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

Interpellationerna 2008/09:30 och 31 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 oktober.

Interpellationerna 2008/09:32 och 33 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 oktober.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 8 oktober

2008/09:72 Hedersmord i Pakistan

av *Tina Acketoft* (fp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:73 Speciallivsmedel

av *Maria Lundqvist-Brömster* (fp)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:74 Scientologikyrkan, Narconon och missbruksvården

av *Ameer Sachet* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:75 Svensk initiativ till FATF

av *Fredrik Lundh* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 9 oktober

2008/09:76 Kommunala gymnasier i Göteborg

av *Eva Olofsson* (v)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:77 Barnkonventionen och kommunerna

av *Ameer Sachet* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:78 Solidarisk flyktingpolitik och kommunerna

av *Ameer Sachet* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:79 Läkares väntetider för AT-tjänstgöring

av *Ameer Sachet* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

den 13 oktober

2008/09:80 Fler utbildningsplatser på rektorsutbildning

av *Mats Gerdau* (m)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:81 Samordningsman för Jönköpings län

av *Carina Hägg* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:82 Radiosändningar i Södermanland

av tredje vice talman *Liselott Hagberg* (fp)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2008/09:83 Hantering av mindre mängder kött

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:84 Gruvbrytning i Pajala och Kolari och behovet av infrastruktur

av *Karin Åström* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:85 Fortsatta reformer för lokala vin- och spritprodukter

av *Jan R Andersson* (m)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:86 Möjlighet att omfördela platser mellan högskolor

av *Mats Gerdau* (m)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

Prot. 2008/09:12

14 oktober

Frågorna 2008/09:72–79 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 oktober.

Frågorna 2008/09:80–86 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 oktober.

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 8 oktober

2008/09:20 Användande av beredskapspolisen

av *Helena Bouveng* (m)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:24 Giftiga ämnen i T-tröjor

av *Bengt-Anders Johansson* (m)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:32 Konsekvenser av länskommunikationscentralernas centralisering

av *Cecilia Widegren* (m)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:37 Bisfenol i nappflaskor

av *Wiwi-Anne Johansson* (v)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:39 Skattkärrsvägen

av *Lars Mejern Larsson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:41 Privatisering av Apoteket

av *Carina Hägg* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:42 Statsrådets förhållande till riksdagen

av *Monica Green* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:43 Hälso- och sjukvårdslagens krav

av *Maryam Yazdanfar* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:44 Åtgärder mot så kallad blankning

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:45 Kronofogdemyndigheten

av *Marie Engström* (v)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:46 EU-reklam i skolorna

av *Ulf Holm* (mp)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:47 Varningsbilder på cigarettpaketet

av *Lennart Axelsson* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:50 Alvesta resecentrum

av *Tomas Eneroth* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:51 Allsidiga läromedel om upphovsrätt och fildelning

av *Karl Sigfrid* (m)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:54 Åtgärder mot metallstöld

av *Inge Garstedt* (m)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:55 Statslösa palestinier

av *Helene Petersson* i Stockaryd (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2008/09:56 Krisen inom Kronofogdemyndigheten

av *Britta Rådström* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:57 Kronofogdemyndighet i problem

av *Hans Olsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:60 Registrering av testamenten

av *Susanne Eberstein* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:61 Gotsam

av *Håkan Juholt* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2008/09:62 Lärande för hållbar utveckling

av *Peter Hultqvist* (s)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

den 9 oktober

2008/09:40 Våld mot kvinnor

av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2008/09:48 Ahmadiyahmuslimernas situation i Pakistan

av *Dan Nilsson* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:49 Det politiska läget i Turkiet

av *Jacob Johnson* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:52 De kubanska fångarna i USA

av *Hans Linde* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

Prot. 2008/09:12

14 oktober

den 14 oktober

2008/09:63 Hungerstrejk mot avrättning och tortyr av kurdiska politiska fångar i Iran

av *Amineh Kakabaveh* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:72 Hedersmord i Pakistan

av *Tina Ackeoft* (fp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

Svar inkomna den 8 och 9 oktober redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 oktober.

Svar inkomna den 14 oktober redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 oktober.

20 § Kammaren åtskildes kl. 19.28.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen

kl. 16.03 och

av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond	1
3 § Meddelande om aktuell debatt	1
4 § Svar på interpellation 2008/09:7 om den iranska regimens övergrepp på de mänskliga rättigheterna.....	2
Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	2
Anf. 2 MARYAM YAZDANFAR (s)	3
Anf. 3 LARS-IVAR ERICSON (c).....	4
Anf. 4 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	5
Anf. 5 MARYAM YAZDANFAR (s)	6
Anf. 6 LARS-IVAR ERICSON (c).....	6
Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	6
Anf. 8 MARYAM YAZDANFAR (s)	8
Anf. 9 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	8
5 § Svar på interpellation 2008/09:3 om skogsindustrin, jobben och regionalpolitiken	8
Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	8
Anf. 11 RAIMO PÄRSSINEN (s)	10
Anf. 12 ÅKE SANDSTRÖM (c)	11
Anf. 13 KARIN ÅSTRÖM (s)	11
Anf. 14 PER SVEDBERG (s).....	12
Anf. 15 PETER HULTQVIST (s).....	13
Anf. 16 ROLAND BÄCKMAN (s)	14
Anf. 17 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	14
Anf. 18 RAIMO PÄRSSINEN (s)	15
Anf. 19 ÅKE SANDSTRÖM (c)	16
Anf. 20 KARIN ÅSTRÖM (s)	17
Anf. 21 PER SVEDBERG (s).....	17
Anf. 22 PETER HULTQVIST (s).....	18
Anf. 23 ROLAND BÄCKMAN (s)	18
Anf. 24 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	19
Anf. 25 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	20
Anf. 26 RAIMO PÄRSSINEN (s)	21
Anf. 27 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	21
6 § Svar på interpellation 2008/09:13 om industriella utvecklingscentrum	22
Anf. 28 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	22
Anf. 29 LARS MEJERN LARSSON (s).....	23
Anf. 30 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	24
Anf. 31 LARS MEJERN LARSSON (s).....	24
Anf. 32 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	25
Anf. 33 LARS MEJERN LARSSON (s).....	26
Anf. 34 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	26

7 § Svar på interpellation 2008/09:15 om Vattenfalls roll i energiomställningen	27
Anf. 35 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	27
Anf. 36 ALF ERIKSSON (s)	28
Anf. 37 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	29
Anf. 38 ALF ERIKSSON (s)	30
Anf. 39 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	31
Anf. 40 ALF ERIKSSON (s)	31
Anf. 41 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	32
8 § Svar på interpellation 2008/09:14 om marknadshyror i expansiva områden	33
Anf. 42 Statsrådet MATS ODELL (kd)	33
Anf. 43 ALF ERIKSSON (s)	33
Anf. 44 BÖRJE VESTLUND (s)	34
Anf. 45 EGON FRID (v)	35
Anf. 46 Statsrådet MATS ODELL (kd)	36
Anf. 47 ALF ERIKSSON (s)	37
Anf. 48 BÖRJE VESTLUND (s)	38
Anf. 49 Statsrådet MATS ODELL (kd)	38
Anf. 50 ALF ERIKSSON (s)	39
Anf. 51 Statsrådet MATS ODELL (kd)	40
Ajournering	41
Återupptagna förhandlingar	41
9 § Svar på interpellation 2008/09:21 om bostadsbrist och trångboddhet	41
Anf. 52 Statsrådet MATS ODELL (kd)	41
Anf. 53 EGON FRID (v)	42
Anf. 54 Statsrådet MATS ODELL (kd)	43
Anf. 55 EGON FRID (v)	44
Anf. 56 Statsrådet MATS ODELL (kd)	45
Anf. 57 EGON FRID (v)	45
Anf. 58 Statsrådet MATS ODELL (kd)	46
10 § Svar på interpellation 2008/09:10 om regeringens principer för investeringar i infrastruktur	46
Anf. 59 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	46
Anf. 60 IBRAHIM BAYLAN (s)	48
Anf. 61 PETER PEDERSEN (v)	49
Anf. 62 GUNNAR ANDRÉN (fp)	49
Anf. 63 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	50
Anf. 64 IBRAHIM BAYLAN (s)	51
Anf. 65 PETER PEDERSEN (v)	52
Anf. 66 GUNNAR ANDRÉN (fp)	53
Anf. 67 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	53
Anf. 68 IBRAHIM BAYLAN (s)	54
Anf. 69 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	55
11 § Svar på interpellation 2008/09:18 om klimatet, miljön och väginvesteringarna	55
Anf. 70 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	55

Anf. 71 IBRAHIM BAYLAN (s).....	57
12 § Svar på interpellation 2008/09:4 om IT-företags investeringar i Sverige.....	57
Anf. 72 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	57
Anf. 73 LUCIANO ASTUDILLO (s)	57
Anf. 74 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	58
Anf. 75 LUCIANO ASTUDILLO (s)	60
Anf. 76 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	60
Anf. 77 LUCIANO ASTUDILLO (s)	62
Anf. 78 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	62
13 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	63
14 § Hänvisning av ärenden till utskott	63
15 § Anmälan och hänvisning av motioner till utskott.....	63
16 § Bordläggning, beslut om förkortad motionstid och beslut om motionsrätt.....	64
17 § Anmälan om interpellationer	65
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	66
19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	67
20 § Kammaren åtskildes kl. 19.28.	69

